

BOM-BAR-DÉR PETER

Skuespil i 4 akter

af Knud Pedersen

Personerne:

Zar Peter den Store, Selvhersker over Rusland

Zarevitch Alexei, Zarens søn og tronfølger

Nikitin Zotov, ”Lystighedens Patriark”

Alexander Menchikow Zar Peters ven

Francois Lefort Zar Peters ven

Fjodor Ramodanowskij, leder af Moskvas hemmelige politi

van Velde ingeniør

Platov ingeniør

Den Afsindige

Spøgelset (Klokke-Maria’s afdøde mand)

Ærkeenglen Gabriel

Mary Hamilton

Anne Mons

Klokke-Maria

Fyrster, generaler, bojarer, livgardister fra Preobraschensky-regimentet, bøddel og bøddelsvende, dansepiger, drenge, lakajer, dværge, bjørne, Sct. Bernhardshunde, heste.

1. akt: - Druk, 2. Akt: - Hor, 3. Akt: - Vold, 4. Akt: - Mord.

1. akt

Handlingen i 1. akt foregår i og udenfor Zar Peter den Store's slot Preobraschenskowa nord for Moskva.

Før tæppet går op.

6 Strelitzergardister nærmer sig fra venstre på deres vagtrunde. Lyden af deres støvler bliver højere og højere. Ved fuld lydstyrke passerer de scenen – en anfører går i spidsen for dem – og de forsvinder ud mod højre, samtidig med at lyden af deres støvler fortaber sig.

En af de bageste livvagter er to hoveder højere end de øvrige, dårlig skabt, med for høje hofter. Han har kejtede bevægelse, som om han er uden styr på sin egen størrelse. I skal se, det er nok Peter selv, der morer sig med at deltage som menig i sin egen livvagt.

To mænd kommer ind fra venstre foran det sænkede fortæppe. De må gerne komme i trojka. Og det må gerne sne. De er klædt i varme pelse. Den ene bærer lange ruller papirer under armen. Fra højre ruller en gammel hvidhåret kone ind siddende på en vaklende tremmevogn forspændt med en stor Sct. Bernhardshund, måske med en stor DOME likørtønde om halsen, selvom jeg ikke i øjeblikket ved, hvad den skal bruges til. Den er altid rar at ha' ved hånden i dette akt. Den gamle har mistet sin forstand. Hun er pjaltet klædt og omgivet af store sække fyldt med tøj og ting.

De to mænd, ingeniørerne Platov og van Velde, er på vej ind til Peter, Zaren over Rusland, hele Ruslands selvhersker og befrier.

van Velde:-

Er det derinde han bor? (Han peger ind mod tæppet)

Platov:-

Bor man på en kro? Bor man i et horehus eller i et torturkammer og på et skafot? Han bor ikke. Han huserer. Han huserer her. Hans hus er til at huser i. Og du kan bande på, han huserer. Han er hele Ruslands hustyr.

Den gamle afsindige (idet hun rækker hånden ud for at tigge af de to – hun har en lille lerkrukke i hånden):-

Jeg kan sy med vand. Jeg syr så fint som spindelvæv. Kaster jeg en hel balje vand over hovedet, har

jeg syet en dragt. Om vinteren kan jeg strikke varmt tøj. Med sne strikker jeg med uldent vand.

De to værdiger hende ikke et blik, men undersøger fortæppet, mens lyden af livvagterne nu kommer fra højre mod venstre, akkompagneret af den afsindiges råb og besværgelser. Hun taler russisk nu, men siger det samme som før.

van Velde:-

En blød pels (- han berører fortæppet kælent, men vender sig så imod Platov) Jeg har også hørt, at han er blød indeni...

Platov:-

Som flint. Sådan en snitflade ser silkeblød ud. Det skal man ikke lade sig narre af.

Den afsindige:-

Is med sort vand under!

Platov:-

Han er fyldt med døde mårer og hermeliner. Det er mange år siden, de listede rundt på varme frierpoter.

van Velde rækker en flaske til Platov efter at have taget en slurk for at varme sig.

Platov:-

Pas på, Velde, med at lugte af brændevin, hvis Peter er ædru.

Han banker dig af misundelse.

van Velde:-

Taler du sådan om hans Zaristiske majestæt, den store og evigt berømmelige Zar Peter Alexeiovitch.

Livvagten er passeret, mens den afsindige har skreget efter dem – først på russisk, derefter det samme på dansk.

Den afsindige:-

Giv mig Nikolaj og Andrei tilbage! (Til de to fortsætter hun) Spørg Peter, hvor han har gjort af mine

dreng, så skal I se hans frygtelige ansigt. Det sprutter af tårer til mit strikketøj.

Platov (tager en slurk og kaster resten af flasken hen til den gamle, der begynder at hælde indholdet i hundens halstønde):-

Så du den sidste livgardist, det lange rær, der dårligt kunne holde takten. Det er Zaren selv, der morer sig med at lege sin egen livvagt som menig Strelitzer. Han er ude at gå med hunden. Han er på gårdtur i sit eget fængsel. Sin egen fangevogter. Han er bange for at blive sluppet løs. Bare rolig, han sidder derinde, når vi kommer frem. Så du ikke øjnene var ved at falde ud af hovedet på ham, da han så os. Det var lige før han forlod geledet for at spørge, hvad fanden vi skulle her.

van Velde står og ser tænksomt efter garderne, mens lyden af deres skridt fortaber sig ude til venstre.

Den afsindige:-

Peter, før mig til mine børn!

Platov (hører ikke afbrydelserne, men fortsætter mørkt):-

En ung hofmand af høj bojarbyrd, som spurgte til hans søns helbred, huggede han ned på stedet...

Den afsindige:-

Han sprøjter tårer og spyt ud af ansigtet...

Platov:-

Så trak han tøjet af ham og klædte et svin ud med hans jakke. Det tog en time at få bugt med svinet og hylert.

Den afsindige:-

Dødesigesnak varsler mere død. Jeg kan ikke sy tøj med blod. Jeg skal bruge tynde hvide tråde. Jeg skal bruge hvid Vand.

Platov:-

Han ordnede selv hele begravelsen, som om det var hans nærmeste ven og rejste en mindesten over ham, selvom han havde myrdet ham. Alt skulle gå rigtigt til. Til begravelsen åd de svinet.

van Velde:-

Hvor har du det fra?

Platov:-

Sådan er virkeligheden. Og du kan bande på, at han er virkelighed.

van Velde (tydeligt dårligt tilpas):-

Lad os få hestene ind og få dem skiftet, så vi kan komme tilbage i nat.

Platov (grinende):-

I nat! Det tror du! Hvor lang tid tager et raserianfald. Når Peter først hører om bojarernes uro oppe hos os.

van Velde:-

Du behøver ikke overdrive.

Platov:-

De vil forhindre ham i at bygge skibe. Og da skibe er Lillefars lunger og hjerte, er det det samme som at be' ham om at dø.

van Velde:-

Har du tænkt dig at fortælle det på den måde?

Platov (idet han holder papirrullerne op i luften):-

De her tegninger behøvede vi ikke selv rejse med. Han skal bare skrive under: BOM BAR DER PETER. Vi kommer efter en underskrift og giver ham en overskrift. Godkend tegningen. Skibet får du ikke.

van Velde:-

Hvordan vil han reagere på bojarernes oprør?

Platov:-

I bedste fald sender han sine strelitzere med tilbage til skovene. I værste fald rejser han selv med. Så kan ingen føle sig sikker. Kom. Lad os komme i gang.

Under dette sidste er de første medvirkende i 1. akt kommet ind på scenen og er gået ind bag fortæppet, alle standset af den afsindige, der vil give dem en besked med ind til Zaren.

Mærkelige billeder viser sig uklare på tæppet som skygger, ja som en regn af tråde, der vindes op i et stort garnnøgle, men den afsindige bevæger sig besværet og tungt ind midt foran fortæppet. Hun ser opgivende efter Platov og van Velde, der er forsvundet ud til venstre og vender sig ud mod publikum, men hun græder.

Så stiller hun sig op med let spredte rystende ben og reverenter pisser og pisser – mindst 25 liter – mens hun råber op.

Den afsindige:-

Fader Vor! Du som er i Himlene! Helliget vorde dit navn! Komme dit Rige! Ske din vilje!... Jeg syr alt mit undertøj selv. Hele mit liv er et vandfald, der løber ned i Peters blodtrug. Jeg kan ikke sy tøj med blod. Blod er til at dø i. Giv mig mine drenge tilbage.

2. Scene

Idet den afsindige synker sammen på knæ og stirrer op ad det store fortæppe, begynder hvid røg at lægge sig om hendes fødder som indledningen til et drømmesyn. På tæppet kastes computerdias, der fylder hele tæppet. Lige over hende ses i filmisk virkelighed hendes to drenge – 5 til 7 år gamle – hvidklædte i den tids Gatsbytøj.

Nikolaj og Andrei (ind fra venstre, råbende og kaldende):-

Peter! Det er Niko og Andrei, der kalder fra gården! Kom ud og leg med os. Du lovede det i går.

Peter! Det er Nikolaj og Andrei, der kalder fra gården.

Der ruller både i lysshowet på fortæppet og som forgrund i virkeligheden legetøjskanoner ind fra begge sider. Den kun 6-årige Peter ruller ind i en lille gulduret forspændt en dværgpony. Han ledsages af sin huslærer Zotov, der er et halvt hundrede år, og den knap tyveårige Menchikow.

Menchikow:-

Hvor i himlens navn har I fået alle de legesager fra. Har I tømt Tyrkiet?

Den afsindige (griber fortvivlet og med svag røst op mod sine drenge) :-

Jeg kan ikke klippe jer ud af luften. Kom hjem til mig. Det er blevet sent. I skal hjem i seng. Det er alt for sent at lege.

Men drengene er kun optaget af Peter og løber begejstrede hen til de tre fra hoffet.

Nikolaj:-

Vi skal lege krig, Peter. Du har selv lovet det.

Andrei:-

Vi har alt, hvad du bad om. Nye kanoner. Vi har selv bygget dem.

Peter springer ud af sin karet og undersøger ivrigt en kanon, der er rullet ind ved siden af ham. Så henvender han sig til sin lærer Zotov.

Peter:-

Nu holder du kæft, Zotov. Både over for Sophie og Ivan og hvem der ellers råder dig til, hvad du skal råde mig til. Det er mig, der bestemmer her. Det er min legeplads.

Zotov (halvfuld):-

Vi skal lege sprut-krudt-krig, lille Bom-bar-der.

Kurve med frugt, meloner, græskar, appelsiner og æbler bæres af drenge ind som ammunitionen, der lyser op i grønne røde lystige farver. Kanoner ruller ind over hele fortæppet og står opstillet imod hinanden som en dyb kile over hele tæppet med levende film. Den hvide røg udgør indramningen af det fantastiske skue.

Nikolaj og Andrei (i munden på hinanden):-

Gamle Kruschkow har skaffet våben fra krudtkammeret imod en kasse Mosel.

Peter (allerede fuldt optaget af legen):-

Giv mig en frakke af tysk Mosel og grønt fløjl før vi går i gang.

(Han håndterer en legetøjskanon, som om det var en 3-hjulet cykel.)

Andrei:-

Og jeg vil have lange støvler af glas.

Zotov river proppen af en flaske og drikker. Menchikow trækker ham ned på gulvet i en græstue.

Menchikow:-

Sæt dig her. Peter får vrøvl, når Sophie opdager det her. Lad os holde os udenfor.

Zotov:-

Lille Peter pisser på Sophie... og Sophie pisser på ham. Det skal vi ikke blande os i.

Andrei:-

Jeg løber efter støvler.

Nikolaj:-

Jeg med. Jeg ved, hvor de gemmer dem. Støvler er vigtigere end krudt. Det siger Kruschkow også. Og han har forstand på krig.

Peter:-

Bliv! I er fjenden! Vi skal ha' fjender for at kunne slås.

(Flere drenge kommer til på Peters side og opfører sig nærmest som vor tids rockere)

Krigen er begyndt. I har selv bedt om den.

Der høres kanonskud og råb fra fortæppets lysshow.

Peter kommanderer sine egne, og der vild tumult, mens den filmede krig på fortæppet og det virkelige slagsmål forløber mere organiseret som en rigtig krig. Mellem børn.

Peter:-

....I er svenskere og tyrkere... hen til jeres kanoner. I bliver skudt i tusinde stumper og stykker.

4 drenge på Peters side bærer et stort vandtrug ind. Andre går til angreb med køller. Nikolaj og Andrei forsvarer sig.

Den afsindige (skrigende i vilde klageråb, der prøver at overdøve kanonlarmen):-

Mine børn! Mine børn! Hvad gør du med mine børn!

Mange råb er nu på russisk. Kanoner skydes af med høje brag. Der skydes med meloner og kastes med æbler. Begge hold beskytter sig bag hjemmelavede skjolde af træ.

Nogle drenge er gået over på Nikolaj og Andrei's side og Peter er rasende og skriger "forrædere" efter dem. Nikolaj og Andrei rammes af et kanonskud med græskar og meloner.

De falder omkuld og gribes af nogle af Peters venner, der holder deres hoveder ned i vandtruget, ned under vandet.

I begyndelsen spjætter de vildt med benene.

Men efterhånden bliver de stille, og de druknede drenge smides ind midt på gulvet. Det er Peter selv, der med de bare næver har druknet dem.

Den afsindige (skrigende):-

Du har dræbt mine drenge, Peter. Du er en beskidt knægt. Du har leget dig til deres død. Du har druknet dem ihjel.

Menchikow og Zotov følger distraherede og verdenfjerne med i, hvad der foregår.

Zotov:-

Jeg synes, de blev så stille. Er der ikke mere at drikke?

Alle er blevet stille og betragter de to døde drenge, der ligger som ofre for den afsindige leg. De ligger korslagte. Den afsindige hulker stille. Langt borte høres trommehvirvel og et signalhorn. Lyden forsvinder igen.

Peter griner pludselig højt og lidt vanvittig skingert, da han ser, hvordan der skydes æbler og appelsiner ud gennem en hjemmelavet kuglesprøjte på filmlærredet. (Tegnefilm.)

Peter:-

Man kan ikke føre krig uden nogen skal dø... Skulle det måske hellere have været mig? (Han ser sig hovent omkring) Hvis nogen skal dø... og det skal nogen... skulle det måske så være mig?

Menchikow (idet han rejser sig op):-

Er I så færdige med at lege?

Zotov (snalret):-

Solen går ned, som en klokke, der falder i vandet.

Peter (hidsigt råbende):-

Skulle det måske hellere have været mig?!

Den afsindige forsøger at kaste sig over Peter, men bliver brutalt slynget tilside af Menchikow. Peter hurtigt ud med sine kammerater. Den afsindige skriger ulykkeligt og humper ud så godt hun kan trækkende hund og tremmevogn efter sig.

Zotov og Menchikow står tilbage.

En stille trommehvirvel høres i det fjerne. Det mørkner, og en klokke høres langt borte.

To grotesk klædte dværge kravler ivrigt diskuterende ind bag fortæppet, som om de slet ikke hører med i stykket.

Resterende personer, der medvirker i 1. akt, kommer ligeså stille ind, nogle læsende i deres rollehefter. Alle forsvinder bag fortæppet.

Zotov (men han går ud støttende sig til Menchikows skulder, og mens de begge hører den fjerne klokke, og mørket sænker sig dybere og dybere) :-

Som en klokke, der er faldet i vandet, men ikke kan synke. Og langsomt fyldes med vand.

Først nu går fortæppet op for 1. akt.

3. Scene.

Soveværelset i Peter den Stores lille palads, ikke større end en almindelig strandvejsvilla set indefra. Og nedefra, når man sidder på en af de forreste rækker.

Dværge sidder på hug og spiller terninger i Peters uredte seng. De er omringet af lakajer, der

behandler og betjener dværgene, som var de Zaren selv. Alligevel virker det lidt, som om lakajerne optræder som en slags fritidspædagoger.

Peter er i natkjole med en grøn korporalsuniformsjakke over. Han er ved at fylde hele gulvet med glas. Han har lagt sin lange hvide kridtpibe fra sig. Mindst 600 glas er anbragt i lange rækker på gulvet som jordbærbede, der løber hele vejen bagud til scenens bagvæg.

Peter (råbende til alle og ingen):-

Potter, bægre, krus, glas, lerdunke, kander. Overalt! Kom og hjælp. Vi skal ha' mange flere.

Flasker! Fester! Nej, bliv hvor I er alle sammen. Det er min fest. I vælter bare det hele.

(Han ser sig imponeret omkring) Ruslands Have! Fyldt med øl og brændevin. Likører. Fisk!

Potterne er skibe, der sejler på Ruslands bølger. Død for dagen. Død for dagen i Arkangelsk. Rød for solnedgangen i Pereslavi. Hvid for himlen over Neva. Hvid for skumsprøjt. Skål! Drik med. I snyder mig!

Tre drukne lakajer (idet de raver hen imod ham fra sengen):-

Lillefar, hvor er den blå farve, som er havet? Der er ikke noget blå at drikke. Vi kan ikke blot drikke. Blåt vand til os.

Peter:-

Grønt er havet. Havet er... en korporalsuniform! Rundt om hele kroppen. Havet arbejder hele tiden, som Rusland og jeg.

Den ene lakaj:-

Vandet bevæger sig på samme sted, selvom bølgerne løber.

Den anden lakaj:-

Skide være med bølgerne!

Peter:-

Havets muskler bulner under et grønt klæde af vand. Sollyset sejler kapsejlad på de grønne toppe.

4. Scene.

Peters gamle huslærer Zotov er lige så stille kommet ind og står og iagttager Peters glasarmada

udover gulvet. Han ledsages af Menchikow, der holder sig i baggrunden.

Peter (spytter på gulvet):-

Zotov! Gamle pavezar. Hvem fanden har givet dig lov til at lade skægget gro som tang i vandet. Er du ikke blevet for gammel til skæg?

Peter slår ud efter den gamle mand, der falder på knæ for Peters slag og ligger ved hans fødder.

Peter:-

Rigtigt! Ned på knæ. Fej gulvet med den støvekost, du har hængende under hagen.

Zotov:-

Mine knæ er gamle og skøre som krystalglas.

Peter (falder på knæ ved siden af den gamle):-

Ned til dig. Jeg kommer jo ned til dig, Nitruschka. Hjælp mig med at skænke. Har dine knæ som det første besluttet at forlade din synkende skude?

Zotov (forskrækket):-

Nej! Kan du ikke se, hvor rask jeg er? (Zotov står på hænder. Han svajer lidt og ramler så i gulvet med et klask.)

Peter gør ham kunsten efter. Peter ler og dansepiger bærer fade med vin og frugter frem. Der rulles også tønder ind med tysk øl. Dværgene slår kobøtter på sengen til ære for Zotov og Peter. De råber Zotovs navn, men på mange forskellige måder: Skotov, Zotof, Kotov, Kolotov. ”Hvorfor lo zoto så koko og moto gik lokomotiwis kikowska i zopogokikow.”

Peter:-

Hvad kommer du for, Zotov? Ved du ikke, at jeg fester på denne hellige Sebastians dag, hvor alle ulykker fejres med en fest?

Peter går en rundgang mellem glassene. Han stirrer sig selv i fjæset i et spejl. Vrænger af sit fjæs og rækker tunge i alkoholiske grimasser. Han ramler omkuld, men hager sig fast ved den gamle, som han omfavner.

Peter:-

Vi skal ikke drikke. Vi skal arbejde. (Han ser fortvivlet udover de mange glas.) Vi skal arbejde med at drikke.

Dværgene (grinende henne fra sengen):-

Det var dig selv, der ville. Du roder selv, Lillefar. Du er selv ude om det. Du pisser i sengen om natten.

Peter (idet han kycler et glas mod dværgene, så det knuses i tusinde splinter mod bagvæggen):-

Hold kæft. Det er ikke jer, jeg taler med. I er en gang forvokset utøj. (Højtideligt som en fuld bordtaler) Jeg tale med himmelens sendebud på jorden, skyggen, som du ikke kan springe over.

Zotov (rejser sig og går bedende hen til Zaren):-

Ruslands far og menneskehedens befrier. Zaristiske majestæt, store og berømmelige herre, Peter Alexeiovitch...

Peter:-

Dit skæg! Jeg vil ikke ha' folk omkring mig med skæg. Rusland skal ikke vokse nedad. Skæg vokser nedad. Prischka! (en af lakajerne) Hent en kniv, så vi kan skære hovedet eller skægget af den gamle.

Peter smiler indsmigrende, som en gammel luder, til sin gamle lærer og skåler med ham. Han tager en stribe glas i armene og går syngende rundt som en amme med et lille svøbelsesbarn på armen.

Han stopper op foran Zotov og betyder for ham uden ord, at han skal tage et nyt krus op.

Zotov:-

Bind vanter på mine hænder, så jeg ikke kan løfte et glas. Jeg skal være ædru i dag...

Peter:-

Hvorfor i dag, hvor der er fest. (Til lakajerne og pigerne) Stil flere glas på række og fyld dem.

Peter (springer rundt som en bold kastet rundt af en indre hånd):-

Ruslands drikke er mig. Jeg er Ruslands skål. Min mund er Ruslands skød... Og bag mit skød (han

ræber af fuld hals) ligger hele Ruslands fremtid... og 2 meter under Ruslands skød ligger Rusland røvhul. Der forsvinder al det, vi skal af med som blomsterkæder af røvhuller, der er i gang døgnet rundt.

Peter vælter så lang han er, og hans kridtpibe ramler en hel stribe glas omkuld, som endnu ikke er stillet ned på gulvet.

Zotov:-

Jeg vil kysse dig lille russer. Og så bagefter har jeg en lillebitte bøn til dig, nådige hellige havbund, hvor al Ruslands sand ligger fast under havet, hvor skaller og sten hviler i fred og fiskene svømmer som helgener rundt og beskytter hvert eneste af dine skridt og dine små undersåtters krabbebevægelser. Vi har kun dig at stole på.

Peter (vagtstom. Han rejser sig op på knæ, mens han ræber og klapper krusets låg i med tommelfingeren):-

Jeg er både hav og havbund. Og jeg er regnen, der styrter fra en skyfri himmel. For jeg er også himlen. Forstår du det, gamle narrefar?

Zotov (forlegen):-

Jeg har gået og set...

Peter:-

Du er jo blind.

Zotov:-

Følt mig for. Der er flere måder at se på end din, men egen hellige øjesten. Det er den unge pige fra klokketårnet. Hun ringer så dejligt med klokkerne. Jeg kommer til at tænke på hendes lænder, hver gang jeg hører lyden af hendes kirkeklokker. Jeg er begyndt at høre dem, også når hun slet ikke ringer. I dagevis står jeg bare og venter på, hun skal komme forbi mig på vej hen til sit klokketårn. Men hun går forskellige veje. Jeg kan ikke finde hende. Jeg vil gifte mig med hende. Jeg vil bede dig om at komme med til mit bryllup.

Peter:-

Du inviterer for, at hun ikke skal vove at sige nej! Du tør ikke spørge hende, hvis du ikke har mig med. Er det sådan? (Han løfter den gamle op fra gulvet i begge sine arme og smider ham fra sig på sengen midt imellem de hylende og skrigende dværge.) Hvordan vil du finde en ung pige om natten? Kan du ikke nøjes med at elske med dine liderlige tanker. Klokkernes lænder!! Ha! Den er go' ! Lad mig se din klokkependel, gamle fissefar. (Peter prøver at trække bukserne af den gamle).

Den gamle Zotov græder højt.

Peter ler højt.

Peter:-

Hvor vover du at tale om at giftes. Du kan jo hverken kneppe eller slås.

Zotov:-

Jeg kan elske og være trofast. Det sætter nogen større pris på. At elske har jeg lært af den Hellige Jomfru, at være trofast har jeg lært af dig.

Peter:-

Du er trofast! Du er satan selv. Alle Ruslands piger beder den Hellige Jomfru om, at du må ramle død om.

Zotov:-

Lillefar. Lillefar. Hold nu op for dit gode hjertes skyld.

Peter:-

Satan selv, når et skørt er i nærheden.

Zotov:-

Hvad mister du ved at hjælpe en gammel ven. Har jeg ikke hjulpet dig til en fest, selvom du ikke fortjente den? Kan du huske, da vi kom hjem fra Assof. Det var fanden ikke nogen sejr, vi kunne tage hjem og feste for. Men du vilde – så du dog kunne bruge din dejlige store russiske mund Lillefar, absolut have os til at lyve og fortælle dem derhjemme, at vi havde sejret, så vi kunne holde en stor fest. Kan du huske den fest?

(Peter springer op med mord i blikket og iagttager den gamle huslærer skulende og mistænksom.)

Der gik 14 dage, hvor ingen i hele Moskva var ædru, før de opdagede, at vi ikke havde sejret, men fået så mange tæsk, at vi dårligt kunne kravle hjem til øltønderne igen. Men du vilde ha' din fest. Nu er det mig, der trænger til en fest, der hedder kærlighed. Kærlighed med bryllup.

Peter (omfavner Zotov):-

Så leger vi bryllup og laver kærlighed eller leger kærlighed og laver bryllup. Jeg har jo aldrig kunnet nægte dig noget, gamle pavegris. Sig til fyrst Ramodanowskij, at han skal lægge hus til. Han har en god seng til jer. Lad de seks største købmænd bringe mad og vin, musik og lys og fanden og hans pumpestok til festen. Sig til pigen, at hvis hun siger nej, siger hun nej til at bære min lille brud, til at være hele Ruslands lille skød og sukkerkop.

Zotov falder på knæ og kysser Peters skospænder. Peter tager bestik af roderiet og råber op.

Peter:-

Kom herhen alle sammen. Herhen på linie. Et, to, et, to! Eins, zwei, drei, los!

Dværgene (fra sengen):-

Vores far er god til at rode. Dit liv består i at rode og rydde op. Og så begynder du forfra. Sådan er det altid. Rode og rydde op, rode og rydde op.

Alle stiller op.

Peter:-

Så er der væddeløb. Den, der kommer først til bunden af sin række, har vundet – vundet den Hellige Jomfru til sin kæreste.

Alle kravler med rumperne i vejret, stopper op, tømmer glas og fortsætter.

5. Scene

Alexei (kommer ind fra højre):-

Ak ja. Hvad skal man dog sige til det. Jeg er fuld uden at drikke. Dog drikker også jeg for at ingen skal opdage det. Til sidst er jeg som de andre.

(2 bojarer kommer ind fra venstre. De ser Peter.)

1. Bojar:-

Han myrder gamle Rusland.

2. Bojar:-

Vi må ha' hans søn på vort parti. Men det er han allerede. Der går han.

1. Bojar:-

Kom her min søn. Du står mellem verden og flammerne. Du leger med ilden.

Alexei:-

Pjat, jeg leger slet ikke.

2. Bojar:-

Slut dig til os, mens tid er. Bare et godt råd.

1. Bojar:-

Vi vil hælde dig i din fars glas.

Alexei:-

I skal ha' øksen, skal I, hvis I forråder min far.

1. Bojar:-

Din far forråder gamle Rusland.

Alexei:-

I er forrædere. Bort. Bonderøve!

2. Bojar:-

Pas på dig selv.

1. Bojar:-

Rusland behøver dig.

Alexei:-

Ud! Eller min far skal vise jer Rusland. Så skal I se Rusland.

6. Scene

Mary Hamilton kommer ind.

Mary (til Alexei):-

Jeg har søgt dig overalt. Jeg kan ikke mere.

Alexei:-

Kære veninde. Skal du redde dit liv, må du flygte.

Mary:-

Jeg kan ikke flygte. Og du slet ikke.

Alexei:-

Selvfølgelig. Lad os stikke af. Begge to. Her er alligevel ingenting at blive for.

Mary:-

Ord, Alexei. Din far vil altid finde os. Han søger kun en anledning til at ramme dig. Det er ude med os. Hvorfor afviste du de to bojarer?

Alexei:-

Jeg forråder ingen. Men hør nu efter: Du kan sige til min far, at det er mit barn du bærer i dig. Så vil hele Rusland elske dig. Jeg kan elske det som en broder – og dig som en søster eller noget andet, vi kan kalde, som vi vil. Skal vi... ikke sandt?

Mary:-

Bare det var så nemt. Og din far skal ikke slippe så let. Jeg kan ikke mere. Jeg kan ikke mere.

Alexei (råbende efter Mary, der forsvinder):-

Jeg elsker min far ulykkeligt. Vore stjernetegn kikser sammen. Han hader mig. Og jeg hjælper ham til at hade mig, hvis vi flygtede sammen. Lad os hjælpe ham. (For sig selv.) Jeg hjælper ham også, hvis jeg siger, at min bror er min søn. Ak flugten er bare ingen sted. Den er netop ingen sted. Flugten er stedløs. (Går).

7. Scene

Peter har slet ikke set sin søn eller Mary eller de 2 bojarer.

Zotov (protesterende overfor Peter):-

Men der er jo dobbelt så mange glas i min række.

1. lakaj:-

Nu må jeg give op!

Peter (alkoholisk rasende):-

Hold kæft! Hold kæft, siger jeg. I kan krable så langt I kan. Kan I forlange det bedre? Den, der kommer længst har vundet.

Peter stiller omhyggeligt små ikoner op for enden af hver række langs scenens bagvæg og tænder små vokslys ud for hver. Der er noget praktisk effektivt over ham. Han er den fødte legeonkel, der er i stand til at tage enhver leg i dybeste alvor.

Peter:-

Nu skal vi ud og sejle. Årerne ud og kom i gang!

Zotov:-

Det kan vi slet ikke nå, Lillefar. Jeg skal giftes i nat. Vi kan kun nå et almindeligt gilde.

8. Scene

Platov og van Velde kommer lige så stille ind. Peter er straks nysgerrig og går hen og snuser mistænksomt op og ned ad dem, som om han er en hund. Her står en strelitzergardist på hver side af de to.

Peter:-

Jeg så jer udenfor Preobraschenskova. I ligner to af mine ingeniører fra skovene. I må lige vente

lidt. Vi er lige ved at redde en ung lykkelig kærlighed i land med tørre fødder og våde bukser. Tag frit for jer, så vi kan få ryddet op...

Ser du, Zotov, bliver det ikke standsmæssigt, så bliver det tilstandsmæssigt, så bliver det tilstandsmæssigt, selvom du er syvogfirs...

Zotov:-

Fireogfirs...

Peter:-

... og blind og slap og liderlig i stedet for stærk, og pigen kun er tyve, selvom hun allerede er enke, og har ringet med andre klokker før. (Peter er tydeligt misundelig. Der er noget, der går fra ham.)

Zotov:-

Du er ikke misundelig?

Peter:-

Hold kæften! Alt er mit og alle piger i Rusland. Det er mig, der skal forplante Rusland. Kun fordi du er så gammel, så du kan dø i morgen skal du få lov.

van Velde:-

Vi kan ikke forhandle den aftale her.

Platov:-

Vi kan ikke forhandle den andre steder.

Peter (der udmærket har hørt Platov, er helt blå i hovedet af raseri. Han sprutter nærmest spyt ud af ansigtet):-

De, der ikke hjælper mig med at tømme disse smukke glas, skal pisse alle tomme glas fulde, om de kan eller ej.

De skal pisse menneskevin fra deres egne flasker.

Peter er stolt af sin replik og gentager den højtideligt for dværgene, der bare griner af ham.

Peter:-

De skal pisse menneskevin fra deres egne flasker. Hvad siger I så?

I et sanseløst orgie bevæger alle sig på alle fire med rumpen i vejret langsom bagud, mens de to ingeniører står og betragter det tåbelige sceneri med deres tegninger og papirer i hænderne.

Ingeniører på arbejde til fest i arbejdstiden.

Nogle musikanter kommer spillende og dansende ind, men Peter går straks til angreb på dem.

Peter:-

Ingen musik nu. Musik forstyrrer.

(Han kan dog ikke lade være med at beundre en dansende bjørn, der spiller på balalajka.

van Velde (til Platov):-

Hvem er den gamle?

Platov:-

Zotov, Zarens gamle læremester. Han har lært Peter, hvordan man river skyer ned fra himlen for at pisse dem op i luften igen. Han har udnævnt Zotov til narrepave. Han er Ruslands pave, og Zaren behandler ham sådan: Pave Zotov den første og sidste.

van Velde:-

Kan du se de to dværge, der har smidt sig op i Zarens seng... pudekampen derovre i hjørnet?

Platov:-

Det lange hyl elsker de små dværge. Han kan ikke få dem små nok. En af dem har han udnævnt til Zar over alle dværge i Rusland. Og han mener det. Han var kun almindelig fuld. Sommetider sover de sammen som en hund med hvalpe, en so med grise. Han er bange for at sove alene. Han er mørkeræd.

Peter:-

Satan til Zotov! Han forlanger, jeg skal gøre det umulige på et øjeblik. Han tror, jeg er Gud for Paven. (Han skriger op.) Det er jeg bare ikke. Jeg er Bom-Bar-Der Peter. (Peter ramler om på gulvet, klynkende) Skaf mig en kanon. Et af de store glas derhenne. Hæld det fuld af krudt og kugler, så jeg kan skyde mig selv indvendig fra. Nu!

van Velde trækker sig forskrækket tilside. Peter var ved at ramle ind i ham, og det er første gang han oplever ham i et frygteligt nærbillede.

Platov (upåvirket af situationen, følger bare med småsludrende, som om han har oplevet dette her mange gange tidligere):-

Zaren udnævnte Zotov til Pave, da han afslørede ham i at stå i et telt i Polen med fem svenske soldaterkoner og undersøge dem med en ladestok. Han ville måle om de havde samme dybde som de russiske piger indvendig.

van Velde:-

Havde de det?

Platov:-

Peter blev rasende. Han er i virkeligheden meget snerpet, hvis det ikke er ren misundelse. Derfor hjorde han Zotov til Pave og påbød ham afholdenhed fra kvinder indtil Jesu genkomst på jorden.

Peter:-

Platov, står du og snakker ondt om mig? Hvad er det for en polsk jøde, du har bragt med dig?

Platov:-

Guds fred med dig, hellige far. Du ved, jeg taler aldrig ondt. Og så er van Velde ikke polsk jøde men hollandsk skibsbygger oppe fra skovene og min nærmeste medarbejder. Det er farligt at rejse alene med den uro, der er i landet.

Peter:-

Uro? Hvad er det for papirer, og hvorfor står I sådan og lusker? I ligner en ansøgning.

van Velde:-

Vi vil ikke forstyrre.

Platov:-

Dine bojarer gør knuder i skovene. Der er uro overalt. De har forbudt os at hugge de skove, vi skal bruge til at bygge dine skibe.

van Velde:-

Vi skal bruge en skov per skib.

Platov:-

Dine bojarer siger, at der er forbud mod at fælde et eneste russisk træ. At al træ skal vokse for at gøre Rusland større...

van Velde (opmuntret af Platovs veltalenhed og modtagelse):-

Ligesom al skæg skal væk, fordi det vokser nedad og gør Rusland mindre.

Peter er kommet i dårligt line ved Platovs ord om bojarerne og ser rasende på afbryderen. Platov kaster et livsskræmt blik på den uerfarne van Velde, der leger med sit liv med den slags ytringer.

Peter:-

Jeg hørte ikke, hvad den idiot sagde, og det kan han være glad for. Platov, kom herhen. Lad mig skrive en ordre til de svinehunde i Preschenskij. De leger også med deres liv. Er det skibstegningerne?

Peter fejer flot med en albue et bord rent for tomme flasker, og de folder papirerne ud over bordet.

Platov:-

Her er opstillingen over de skove, vi skal bruge.

Peter:-

De vil holde træet for sig selv. Sig til de svinepelse, at I skal ha' lov til at fælde så meget træ, I kan overkomme på 5 dage. Tag 500 mand og slå træer omkuld dag og nat. Vil du ha' mine strelitzere med dig, mit barn, eller skal jeg selv...

Platov (afsides):-

Gud Fader bevares vel. (Til Peter) Hvis du skriver under her og sætter dit segl, så er det nok.

Peter skuler ondt til van Velde, der rækker ham en pennefjer.

van Velde:-

Jeg skal gerne skrive efter jeres diktat.

Peter:-

Du skal lade som om du ikke eksisterer, hvis du har lyst til at vende tilbage, hvor du kom fra. Jeg kender godt din type.

Peter skriver under. Det varer en evighed, og det er, som om drikkegildet på gulvet benytter lejligheden til et lille hvil.

9. Scene

Peter er på stikkerne igen.

Peter:-

Det var det! Og så kan du sige til bojarerne i Preschenskij, at hvis de ikke makker ret kommer de til at mangle noget at sætte deres nathuer nedover. (Mistænksom) Har de kontaktet min søn? Ved I det?

van Velde:-

Bojarerne elsker din søn Alexei som sig selv.

Peter:-

Hold din kæft! Jeg gider ikke høre om troløshed. (Med et indsmigrende smil som en gammel luder) Du kommer fra Holland? Jeg fik en dejlig tandtrækker med fra Saandam, da jeg besøgte Holland? Den har reddet mange mennesker. Den kan redde dig med. Skaf musik! Vi skal ha' trommer. Jeg er Ruslands største Janitsjar.

Zotov nærmer sig forsigtigt.

Zotov:-

Må jeg gå i gang med bryllupsforberedelserne, Lillefar? Jeg skal i et langvarigt russisk bad i den store badstue i Moskva.

Peter (idet han ikke flytter sit blik fra van Velde):-
Gå du bare, Zotov. Vi kommer, når vi har drukket op.

Zotov forsvinder lettet. Han tager dværgene med sig.

van Velde (skræmt af Peters sideblikke):-
Skal vi ikke bringe dine ordrer til godsejerne med det samme? Jeg kører gerne, selvom det er mørkt.

Peter (i alkoholisk raseri):-
Har du da slet ikke forstået, her skal drikkes. Det er vigtigere end alle verdens bojarer.
I skal have to af mine gardister ved hver side. Prøver I på at drikke langsomt eller halve glas eller hælde min gode Mosel overbord fra jeres skibes skrog, så vil de slå hovedet af jer, som man slår hatten af et æg.
(Indforstået og venligt til Platov, skal han ikke skal føle, truslen også gælder ham) Har du nogensinde tænkt over, Platov, at man ikke kan hænge et æg?

Peter gør en lang pause og sikrer sig, at resten under udmattelse og dødeligt drukne halvt bevidstløse fortsætter arbejdet på vej gennem rækken under stønnen og bræk. Han er sit bedste lune. Nu går alt ad helvede til. Han går hen og løfter det største glas.

Peter:-
Polens, Tysklands, Englands.....(Han gør en lang pause, hvor han ser sig listigt omkring)... og Sveriges skål. Skål for døden, som vi har vundet over. (Peter skal til at drikke).

van Velde:-
Skal vi ikke også skåle for din søn Zaritsaen Alexei, Zar Peter? (Det er tydeligt, van Velde her gør et forsøg på at vende Zarens utilpashed med ham ved, hvad han tror er en venlighed, men simpelthen er det værste, han kan komme til at sige.)

Platov:-
For Guds skyld, Velde!

Peter udstøder et skrig og vælter sig over den uforberedte van Velde og tvinger ham i gulvet med et slag, og fråden står ham om munden, mens han hyler og skriger. Spyt og tårer flyder ud af Peters

ansigt, der er rødt og ophovnet.

Han trækker en kniv frem af sin lomme, ser på den og kaster den fra sig igen. De øvrige stimler forskrækkede sammen, nogle med et fedtet glas i hånden.

Peter:-

Skal du ødelægge det fredselskende russiske drikkelag.

Han trækker sin tandtang frem fra lommen og begynder under hyl og skrål fra van Velde at trække alle tænderne ud af munden på ham. Efterhånden som han river en tand løs kaster han den fra sig på gulvet mellem fødderne på de rædselsslagne andre, der står som slagtekvæg lammede af, hvad de oplever. Platov gemmer sit ansigt i hænderne og vender ryggen til, knust over at han ikke bedre havde forberedt sin ven på mødet med dette rovdyr.

Peter rejser sig omsider svedig og vanvittig op fra det blodige ansigt, der engang var van Velde. Han ser sig om.

Peter:-

Er der andre, der har lyst til at nævne Alexeis navn på denne fest?

10. Scene

Alexei kommer ind fra højre med 2 venner og Mary Hamilton. De ser bestyrtet den skamferede van Velde liggende på gulvet.

Alexei:-

Kære far. Jeg hørte du nævnte mit navn. Ville du mig noget?

Peter river et gardin tilside og river det med et ryk ned fra vinduet. Tårer og spyt flyder fra hans pseudoepileptiske ansigt, der krymper sig i smerte og uro.

Peter raver længe omkring. Han smider gardinet over van Velde. Så opdager han Alexei, Mary Hamilton og Alexeis 2 venner.

Alexei:-

Der ligger en gammel kone udenfor din port. Hun har en besked til dig. (Henvendt til sine venner)
Nu vil jeg hen på en rigtig russisk kro og lukke min mund med det stærkeste, vi kan opdrive.
Fjodor, og du Vassily. Kom med. Vi følger først vores veninde hjem. Med et barn i maven skal man ikke drikke for to. Heller ikke selvom barnets far synes at drikke for hele Rusland.

Peter (idet han følger dem med rasende blikke):-

Jeg kan ikke tåle synet af mænd, der er trætte, når de intet har bestilt.

Orgiet er gået i stå. Alle er på vej ud. Peter løber hen og griber Mary Hamilton i armen.

Peter:-

Bliv her. Dig vil jeg snakke med, når de andre er skrubbet af.

11. Scene

Peter (smiskende og helt personforandret som ramt af det lyn, der hedder synet af en smuk kvinde):-
Kom her hen til mig, lille Mary. (Han klapper hende på maven) Nå, har Alexei udstoppet din lille
halmsæk med en julebuk?

Mary:-

Han har ikke rørt mig. Kun du har drukket mig fuld med barn.

Peter:-

Hvorfor mig! Hvorfor mit barn? Jeg har kun leget med dig. Det får man ikke børn af. Kan du ikke
huske vi legede blindebuk. Under en kæmpefest. Jeg husker den, som var det i går. Det får man
ikke...

Mary (begynder at græde):-

Alexei rører kun min mund. Man kan ikke få børn den vej. Det ved du godt. Han skriver hellere
digte...noget med silketræer...og vilde svaner, der æder gule kødbanuner. Alt sådan noget. Det får
man ingen børn af. Han har så mange mærkelige ideer om dyr. Det får jeg ingen børn af. Jeg har
sagt til ham, at det eneste dyr, jeg kunne ligge med, var hans far. Jeg sagde det kun for sjov, men
han tog det straks alvorligt.

Peter:-

Beskylder du min søn for at have arrangeret det hele!

Mary:-

Og overværet det. Ja, det at vi legede blindebuk, som du kalder det, selvom du nu ikke havde bind om den enøjede dernede, og du havde bundet om mit ansigt med mine skørter.

Peter:-

Belurede Alexei – min søn Alexei – sin fars blusel. (Lang pause) Den hellige skrift kaster forbandelse over den, der afdækker sin fars blusel. Det står ord for ord i skriften.

Mary:-

Det ophidsede ham, sagde han.

Peter:-

Det tror jeg! Det var satans. Sig mig ærligt: har du aldrig modtaget livgivende sæd fra ham?

Mary:-

Det har kun hans hule hånd. Det får man heller ingen børn af. Han er udstyret med en forstuvet tommelfinger.

Peter:-

Vi må finde en mere blufærdig kone til ham og til dig...til dig må vi finde en rigtig russisk stådreng.

Mary:-

Det er for sent.

Peter (idet han ser på hendes bristefærdige mave):-

Du skal giftes. Et barn skal have en far. Og det er ikke mig! Du ved vel, min lille due, at der er både torturkammer og skafot til den, der udspreder det rygte, at den hellige Zar...eller bare den hellige ånd har gjort en russisk pige med barn. Det er et dødeligt rygte.

Mary går ud.

Peter:-

Sig til Alexei, jeg vil tale med ham.

12. Scene

Zar Peter (alene):-

Hvad skulle lille Anna Mons sige, hvis jeg bad hende ligge med en anden. Selv med en hel tønde brændevin i maven er jeg dog i stand til at lade hende patte af min gode sutteflaske. Jeg har hende endda mistænkt for at sælge ud af min sæd til fremmede...for penge! Det er trofasthed.

Jeg vil låne Alexei det apparat, jeg fik som gave af kongen af England. Han skal bare snøre det om sine lænder. Er der kun mørkt i sovekammeret, føler en kvinde intet mærkværdigt derved...

Tværtimod!... Vi skal bare huske en ting: apparatet er konstrueret, så ingen sygdom kan trænge ind, og ingen sæd kan trænge ud. Derfor må vi klippe spidsen af, så sæden kan flyde uhindret fra mand til kvinde. Jeg har gemt det apparat i mit russiske skatkammer.

Tæppe for 1. Akt.

Eventuelt læsestykke i kataloget.

Læsestykke:

Den pige, Nikitin Zotov møder på sin vej til at ringe solen op og ned må være knyttet til en af Moskvas mindre kirker, hvoraf der var ”fyre gange fyre”.

Der bliver ringet med kirkeklokkerne i Rusland ved hver mulig lejlighed: ved bryllupper, ved dødsfald, bekendtgørelse af fester ved religiøse højtider, ja ind imellem ved private festligheder. Det starter med, at nogle stimler sammen omkring de store klokker, hvoraf nogle er i sølv, andre i malm eller bronze, og den er vejer mere end 31 tons. De første ringninger efterfølges af andre og snart genlyder Moskva af tusinder af klokker. Sommetider ringer de hele natten igennem, så ingen i Moskva kan få lukket et øje.

Ikke kun de religiøse russere var derfor fortørnede over, at Zar Peter nedrev mange af klokkerne for at smelte dem om til kanoner.

Ved åbningen af 2. Akt sker en lille daglig hændelse, som ikke nærmere forklares, men som jeg gerne vil forklare baggrunden for. Udenfor Zarens palads, lige under et vindue oppe på tredje sal, som kaldes ”bønnevinduet”, står en kasse, der nærmest ligner et fuglebur. Et tov fører fra kassen op til vinduet, og en gang om dagen hejses kassen op og tages ind gennem bønnevinduet, hvorefter den tømmes og sænkes ned igen på samme plads. Kassen er pladseret her, for at almindelige russere heri kan lægge direkte bønsskrivelser og ansøgninger til Zaren personligt. En gang om dagen tømmes kassen, og Zaren læser alle indkomne breve.

Forresten vil jeg gerne tilstå, at de 600 glas, der er opstillet i 1. Akt kun er et lille udsnit af de 12.000 glas, som Zaren lod opstille ved den omtalte lejlighed.

Jeg beklager, at pladsforhold gør denne indskrænkning nødvendig.

2. Akt

1. Scene

Før tæppet går op udspilles følgende scene foran tæppet:

Ved seks høje skrivepulte står skrivere med lange fjerpenne. Bag tæppet er der fuld gang i bryllupsforberedelserne.

Peter vandrer i langskafede militærstøvler iført sin grønne korporalsjakke frem og tilbage på gulvet. Han dikterer snart til den ene, snart den anden. Så retter han lidt på sin diktat til den ene, erindrer den anden om en bagatel.

Ind imellem knalder han en signet ned i hjørnet af et dokument, og kurerer, fastbundet med gaze, så de er ét med deres små stærke heste, rider forbi for at hente breve og forordninger til rigets fjerneste afkroge fra Tundraen til Krim. De taktfaste skridt fra livgardens vagtpatruljer høres ustandseligt udenfor. Der er fakler og kærter, og Peter ryger lystigt på sin lange kridtpibe og slår sommetider om sig med en sort stok med et stort sølvhoved, et skæfte der siges allerede at have knust hjernen på tyve skrivere.

Peter:-

Skriv det som en forordning, opslå det på kirkeportene. Lad præsterne læse det op i kirkerne. Alle fyrsters og bojarers sønner skal rejse ud. Også selvom kun én søn er tilbage på godset... Ja, hvis der kun er en eneste, kan han få lov til kun at rejse bort en kortere tid. Men rejse skal de fandeme alle sammen, om de så skal ride på satan selv.

England, Holland. Og de dumme kan nøjes med Tyskland og Polen. Der lærer de noget i en fart. De klogeste skal til England, for englænderen er snu. Og hollænderne! De kan lære os at sejle. Lær sejlkunst at hollænderne! Køb skibe af dem og sejl dem til Nevamundingen. Rusland betaler gerne for den rigdom. Det er som at købe penge.

(Peter dikterer til en anden):-

Det jord, som Kroitschiwi-klostret af dovenskab ikke har opdyrket tilfalder nu – efter vi gentagne gange har påtalt sagen – straks til os. Skriv til dem, at det er prisen for deres hellige driverliv. Det er billigt sluppet. Skriv således: I fortjener at jages ud på markerne som hunde med jeres abbed i spidsen med en tot ild i røven....Lov dem, de kan få jorden tilbage....”I kan få jeres jord tilbage, hvis I uden nogen tøven gør en rejse til alle Ruslands klostre og fortæller mig....uden nogen

forsinkelse...hvor meget jord, der ligger uopdyrket under kirken.” (Han ligner igen en bordelmutter) De dovne helligrøve svanser den dagen lang og gynger mere med hinanden over sengegærdet end de står bøjet over markarbejde. De røvpuler sig en seneskedehindebetændelse til.

Skriveren:-

Hvad for en sygdom? Kan vi ikke kalde den noget latinsk, hvis det er en rigtig sygdom, Deres Majestæt omtaler?

Peter (fårer over det stakkels menneske):-

Det er en sygdom, de får på værfterne i Holland, når de pukler som gale. Sådant en sygdom kan vel også fås på pikken. Du skal bare skrive, som jeg siger.

(Han vender tilbage til den anden skriver):-

Og når de kommer tilbage skal de henvende sig til mig personligt og fortælle, hvilke færdigheder, de har lært...”I skal kunne tale til mig i det lands sprog, I har besøgt”...Sprog er det allervigtigste. (Videre til den anden skriver. Bag fortæppet finder han en flaske frem, som han tømmer i et eneste drag og kaster bort):-

Og så til invitationerne til Nikitin Zotovs voldtægt af et bryllup. Indbyd høfligt, men med særlig delikatesse, ikke for hastigt, den mand, hvis familie er meget ældre end fanden! Byd også tyve horer over 80 som brudepiger, og glem ikke den mand, der ledte efter kvinder i fjorten dage uden at finde. Husk den døde, som var gift med enken. Inviter alle døde og næsten døde, og husk også ham, som er født i Aleppo, og som har stemme til at synge. Og alle, der forstår sig på at lave mad og brygge godt øl og brænde vin.

Peter vandrer frem og tilbage i fornøjet forventning til de forestående løjer.

Forberedelserne er stadig i fuld gang bag scenetæppet. Instrumenter, dyrebrøl og råb høres.

Peter (til en af skriverne med en lang replik, som han indover næste scene vender tilbage til):-

Markarow! Vi skal skrive til Kurbatov om flere skatter. Den der med de regeringsstemplede papirer var genial. Vi kan nu finde frem til alle handler og dermed alle penge bare ved at kræve et stempel på alle kontrakterne for at de har gyldighed. Kurbatov er et geni. Folk, der kommer fra fattigdom har forstand på, hvor man skal finde pengene. Nu er der ingen grænser for, hvad vi skal lægge skat på:

Der skal skat på senge, på bade, på mælk (med et fiffigt glimt i øjet)...på modermælk. På værtshuse, ædruelighed, skat på ildsteder...om vinteren...på meloner, agurker, rabarber. De, der er

medlem af en religiøs sekt, skal betale dobbelt. Hedninger skal betale deres hoved. Vi lægger skat på ægteskabet. Ægteskab kan man godt kalde lidt af en luksus...skal for at sove. Der er nogen det sover i det hellige Rusland!...Mens vi slider og slæber! Men kan vi tage skat af vand? Nej! Vand er en foræring fra himlen...Og dog!...Nej!...Vand er en gave. Eller er det?...Hvad med sne? Is er en indpakket gave med vand. Men man kan dog godt forlange skat af en gave. Ellers ville alting bare blive kaldt for gaver. Vi lægger skat på is, når det ligger nytteløst i gryder og kar. De kan jo bare smelte isen. Men så skal de bruge ildstedet. Og vi har lagt skat på ildsteder.

Havet derimod! Det skal vi ikke have skat på! Ingen skat der!...Og dog!...Nej, vel?...Kunne man ikke bare lægge en lille smule skat på f.eks. på...på...på...uventet regn under tørke. Den regn er jo rede for bojaren. Hvorfor skulle han ikke betale lidt skat af uventede penge, når han betaler af de ventede?...Vi lægger skat på alt...salt!...Tobak, tjære, kridt, gummi...og marieglas! Man skal betale for at kunne se ud af sin stue. Det er som at gå i teater. Og der skal skat på teater...Ligkister! ...Begravelser!...Så går ingen fri. Begravelser rammer alle.

Markarow:-

Man kan ikke lade være med at begrave dem, som ikke betaler skat for begravelsen, Lillefar. Hvad vil du gøre af dem?...

Peter:-

De kan blive begravet i helvede, hvis de ikke betaler. Der skal ingen ende være. Døden skal ikke redde skattesnyderen. Den kan stoppe ham. Men ikke redde ham.

...Skat på hatte! Skat på skæg. Skat på støvler...det er en vejskat, så vi også får skat fra dem, som går udenom vejene...Vi lægger skat på skyerne...og så har vi løst problemet med ikke at lægge skat på vand...for vi kan vil ikke lægge skat på begge dele...eller? Og dog!...Nej! Skat på skyerne, de driver over os alle og gør det nemt for enhver bare at se op i luften for at finde ud af, om de skylder noget i dag.

(Peter ser ud på himlen med en veltilfreds mine.)

Markarow:-

Var der mere Deres Majestæt?

Peter:-

Markarow. Skriv til general Ramodanowskij, at han skal henrette alle, som snyder staten for så meget, som går til køb af en stump hamp.

Markarow:-

Deres Majestæt har selvfølgelig overvejet følgerne af denne befaling?

Peter:-

Fortsæt med at skrive...

Markarow:-

Deres Majestæt ønsker at leve alene i Rusland uden undersåtter?... Vi stjæler jo alle lidt her og der. Nogle lidt, andre meget... Men ingen kan sige, at de ikke stjæler. Rusland stjæler lidt af Rusland hele tiden.

Peter (gentager det sidste, ler højt og omfavner Markarow, hvorefter han beder ham droppe hele sagen):-

Den sag skal skæres pølsevis, bid for bid...

2. Scene

Pludselig får Peter øje på Platov ude i kulissen.

Peter:-

Hej, der har vi Platov... Med et ansigt som en hængerøv. Kom ind og få en opsang med til dine sure godsejere.

Platov (kommer ind fra højre):-

Jeg vil gerne rejse snart. Der er allerede gået et døgn, hvor dine værfter har ligget stille. Det ligner ikke dig at tillade, at noget går i stå.

Peter:-

Hvorfor er du så ikke rejst i går?

Platov:-

Jeg søger et kloster til van Velde. Min bedste ven vil gå i kloster. Efter han har haft fornøjelsen...

Peter:-

Ti stille. Det er mig, der bestemmer. Har han ikke lært det. Lærer den hollænder da aldrig noget. Før sig frem første gang, han er ved hoffet.

Platov:-

Hvis Deres Majestæt vil undskylde, at han har kun to muligheder: enten bruge munden til druk eller sine læber til at bede bønner til Guds moder. Det er den fremtid I har givet en af jeres dygtigste ingeniører på værftet. Han foretrækker det sidste.

Peter (ubehageligt berørt):-

Du kan sende ham til Serge-Troisky-klostret med et brev fra mig...

En af skriverne (for sig selv):-

Så bli'r han aldrig lukket ind...

Peter:-

Så skal de nok tage imod ham. (Til en skriver) Skriv at den tandløse har været dum nok til at vædde om, hvem der kunne bide en sten midt over. Og...at så brækkede han alle sine tænder. Skriv at fra hans røde gummer kan de forvente de blideste bønner. Skriv at det eneste, han ikke kan, er at fløjte. (Peter er alene om at more sig).

Platov har manerer og resignation. Men der er ingen tvivl om, hvad han mener. Peter afviser forvirret og ubehageligt berørt at beskæftige sig mere med Platov. Han går videre til skriverne, men vender så tilbage til Platov, som efter en pludselig indskydelse:-

Platov min egen, jeg vil sørge for dit liv. Du skal få en god erstatning for din hollænder.

Vi skal ha' flere indbydelser: lad den hundredårige præst ved Magdalene-kirken forrette vielsen i en passende udklædning, f.eks. den han bruger, når han velsigner drikkefesterne. Lad hofnarrerne møde i fantastiske kostumer med dyrehoveder og kattehaler. Lad seks komme udklædte som rotter på ryggen af hinanden. (Han bliver helt overstadig. Han er i sit es). Indbyd alle blinde oldinge og alle Ruslands lirekasser, så de kan gå foran i processionen. Og for at hylde den senile kærlighedskriger på vej til sit sidste slag skal der indbydes tre generaler. De skal gå foran lirekasserne som trommeslagere, så alle moskovitter ser, hvad den game fissefarce har på tapetet. Skriv til fyrst Golovkin, at vi foretrækker, han holder brylluppet om natten, så vi kan invitere fanden

med som hædersgæst.

Det lange brev dikteres ind imellem de andre breve, han går og dikterer – på denne måde optræder brevene næsten som en dialog ført af Peter med forskellige. Således dikterer han også samtidig dette, som han henvender sig til med en ny skriver.

Peter:-

Skriv og spørg til Galina Metscherkiwis sygdom, som hun har klaget over så længe. Skriv, jeg har hørt, hendes hovedsmerter vil forsvinde, hvis hun nøje overholder denne kur: hun skal spise en stor spiseskefuld vodka hvert kvarter!

Peter går over mod den fjerneste skriver.

Peter:-

Find det brev, hvor jeg gør Fjodor Ramodanowskij til politidirektør over Moskva.

Peter hejser en vidjekurv op fra vinduet og læser brevene fra utilfredse moskovitter i den.

2. Scene

Peter (til en skriver):-

Skriv følgende til general Ramodanowskij: Nu, hvor din Zar og velgører har ladet dig indtræde som politidirektør i Moskva og du ikke får ringe betaling og anseelse for dit arbejde, vil jeg bede dig diskret at opbygge en liden afdeling, der optrænes i hemmeligt at kunne følge i skyggen af min dyrebare søn og tronens efterfølger, så vi kan have indseende med, hvem han kommer sammen med og kalder sine venner. Notér deres navne og skriv øverst på listen, dem han oftest ser.

Herefter beder jeg dig uden nogen forsinkelse anholde alle disse min elskede søns nærmeste venner. Vi skal vide, hvad de søger at forføre ham med, siden han er så mærkelig. Du må strække dem på pinebænken i torturkammeret, indtil de indrømmer det, vi har grund til at mistænke dem for.

Peter går længe frem og tilbage på gulvet i dybe tanker. Så henvender han sig til en ny skriver.

Peter:-

Invitér fyrstinde Maschenskij til brylluppet i nat. Hun har Mary Hamiltons fortrolighed. (For sig selv) Vi må have ud af hende, om Alexei virkelig aldrig har besøgt Marys lille varme sukkerkop. Måske ville Platov være en bedre mand for hende. Det ville være en god erstatning for den flabede hollænder.

Vi hører bjørne brøle og vognhjuls knasen bagved fortæppet, mange fødder og råb.

3. Scene

Alexei ind (skrivende mens han læser højt det, han skriver).

Alexei:-

Skrigende rider forbi
øernes skrækslagne kuske
sprænger i luften en sti
kun lysten til vellyst kan huske.

Platov kommer ind fra den anden side.

Platov:-

Der er I jo Zarevitch Alexei. Jeg har søgt jer overalt. Du så, hvordan din høje fader tilredte min bedste ven.

Alexei (man opdager han er halvfuld):-

Sådan tilreder han hele Rusland. Hele han bedste ven. Længe har jeg prøvet sprut for at finde en anden verden. Måske skulle man hellere prøve vand. Vand er helligt og kommer fra himlen.

Directement.

(snalrende)

Vildsvinet med en hæklet trøje
klæder mustensvæggen af
kvinden drømmer om en elskovssål
afsvedet er det sidste blad
af blodig rød vildvin
i et sansebed af blod og sved og efterårsurin.

Platov:-

Du har ret. Vi skal til at drikke mere vand.

Alexei:-

Du mener, Platov, et rigtigt drikkelag uden sprut.

Platov:-

Ja, vand som sprut. Jeg vil gerne være ædru, når jeg skal høre dine vers.

Alexei:-

Var der nogensinde historier om, at man kunne drikke sig fuld i vand, elskede Platov? En legende? Vers af vand?

Platov:-

Din fader vil trylle vin af vand, som hans forgænger i embedet, Vor Frelser, gjorde i Kanaan. Vi prøver at trylle vin til vand. Et eller andet må der ske med alting. Fra vers til vand og vise versa.

Alexei (advarende):-

Én ting siger jeg dig, Platov: intet gør jeg, som kan skade min far. Der er nok, der prøver at lokke mig. Men det skal aldrig lykkes dem. Man kan ikke pudse en klokke, mens den ringer.

Platov:-

Skal jeg regeres, skal det være med måde.

Alexei lægger advarende en hånd over hans mund.

Alexei:-

Kommer du ikke til Zotovs bryllupsfest i nat?

Platov:-

Helst ikke.

Alexei:-

Det er ikke noget svar.

Platov:-

Den dag du bliver Zar i din fars sted...

Alexei (slår Platov over munden):-

Ti stille. Hvem har opdraget dig, siden du vover...

Platov:-

Hold nu op. Jeg ville bare sige, at så skal du gøre alle mandage til helligdage, hvor der kun må drikkes vand. Alle mandage er vanddage. Vanddag, tirsdag, onsdag...

Alexei:-

Vanddag, vindag, øldag, sprutdag, gindag, mindag, dindag.

Platov:-

Han drikker bare, fordi han er deprimeret... og næste dag bliver han deprimeret over, at han drikker. Nå skal der så være vanddrukilde?

Alexei:-

Mener du det alvorligt: drikkelag i vand!

Platov:-

Ja, hvem går under bordet først.

Drikkegildet i vand, et tilbud i stykket, er en prøve på forstillelse og skuespilkunst, og samtidig en parodi på fuldskab – en latterliggørelse – kan som en kadence udbydes til anden side enten som ekstemporering eller 2 A4 sider skrevet af en forstillelsens mester, dvs. en humorist.

De rejser sig og spiller det største fuldemandsspil – her kommer skuespil og gør-det-selv teater.

Alexei:-

Ruslands vand, dråber af lys, lygter af glas og flasker af brønde, kander af søer og fade af havet i omvendt rækkefølge, som have med fade, brønde med flasker, glas med lygter af klart vand, der lyser med dråber af tusinde øjne, der løber gennem min hals for den hellige jomfrus skyld.

Platov:-

Er du fuld, lille Zarevitch?

De ramler ud, og der gøres nu forberedelser til at løfte tæppet for 2. Akt.

Man hører fra kulissen Alexei og Platov.

Platov:-

Vi skal til bryllup med ”Lystighedens patriark”.

Alexei:-

Fandens falske patriark, Ruslands hån mod Gud og alt hvad der er helligt.

Tæppe op.

5.-10. Scene indsættes her.

10. Scene

Ramodanowskij (til Peter):-

A propos. Hvad har du tænkt dig med Alexei? Lefort har spurgt, om han må søge tæt venskab med din søn for at prøve at få noget at vide. Hvis der er noget at vide.

Lefort (idet han trækker afsted med sit ”Golgatha” og leger med pigerne og giver dem vin at drikke, før han løser dem fri, så de kan deltage med de øvrige gæster):-

Hallo Alexei! Du kommer ikke til højtiden, men til drikkegildet. Det kan jeg li’. Slå dig med ned her.

Som man vil forstå, er Alexei netop trådt ind. Han er ledsaget af Platov.

Peter (til Ramodanowskij):-

Du vover at bringe Leforts liv i fare. Han må ikke blive kompromitteret. Han er måske min eneste ven – du skal svare for hans sikkerhed. Han tilbyder sig kun fordi al lystighed efterhånden keder ham. Nu vil han til at forlyste sig med det tragiske...

Ramodanowskij:-

Vi ved endnu intet.

Peter:-

Gud forbyde, at Lefort for at få gang i begivenhederne selv skaber dem. Hvad fanden har jeg gjort, at jeg skulle skænke Rusland en gave, jeg ikke engang selv ville modtage?
(Peter har fået øje på Alexei og følger ham med øjnene).

Alexei (druken og snalrende til Platov):-

Man kan ikke pudse en klokke, mens den ringer.

Peter:-

Platov, hør her. Jeg har noget, jeg gerne vil tale med dig om. Jeg har fundet en kone til dig.

Platov:-

I ved da, jeg er forlovet og snart skal giftes.

Peter:-

Du ved godt, det bestemmer jeg. Alt undtagen himmellegemernes bevægelser bestemmer jeg. Jeg har fundet en sød kone til dig. Mary Hamilton vil blive en god kone til dig. Hun trænger til at blive gift. Og det gør du også! Du ser vel, jeg er god til at gifte folk. Jeg skal lave bryllup for jer hjemme hos dine forældre. Og være Gudfader for jeres børn... Gudfader!

Der hældes op, danses rundt, råbes og skrives. Peter hælder i glassene, så de løber over. Han tvinger et glas op for læberne af Platov, så han ikke kan svare.

Alexei:-

Jeg skal fandeme ha' noget stærkt nu. Vil du med Lefort? Min hr. fader stjæler min ven fra mig.

Lefort:-

Jeg vidste ikke, at Platov var en af dine venner.

Alexei:-

Jeg er ven med alle.

Lefort:-

Men du er vel også ven med din fader?

Alexei:-

Ja, Gud bedre. Der er forhold, hvor det ikke er nødvendigt med to for at elske. Far og søn er sådan et forhold.

Den fortvivlet flygtende Platov er ved at ramle ind i Alexei og Lefort.

Alexei:-

Hvordan er det, du ser ud, Platov? Tag et glas med os. Det renser skidtet væk. Og det har vi alle brug for.

Lefort:-

Ja, et for tørsten og fire for humøret.

Platov:-

Jeg skal hverken spise eller drikke. Din ufejlbarlige fader har netop påbudt mig at gifte mig med en af hans elskerinder.

Alexei:-

Gifte dig med hvem?

Platov:-

Mary Hamilton. Jeg er sikker på, han har gjort hende med barn.

Alexei:-

Mary er min veninde. Han gifter min veninde bort!

Lefort:-

Der er ikke ret meget Ruslands selvhersker ikke kan og gør, hvis han vil.

Alexei:-

Jeg vil tale med ham...Men om så galt skulle ske, så kunne du altså ikke få nogen bedre kone end Mary.

Platov:-

Men jeg elsker min elskede og har lovet mig bort til hende. Jeg er en mand, der står både ved min kærlighed og mit ord.

Lefort:-

Kærlighed, det er en luksus, som ikke kræver, du gifter dig med den. Derimod er Zarens bud din lov.

Platov:-

Jeg er trofast imod Zaren. Det er Gud mit vidne på. Men jeg er også trofast imod min elskede.

Lefort:-

Trofasthed skal ikke være en pisk. Derimod din lydighed imod Zaren.

Lad os nu feste. I nat er det andres kærlighed og bryllup. Lad os tage kærligheden i rækkefølge.

Platov:-

Alexei, vil du hjælpe mig?

Alexei:-

Hvad får dig til at tro, jeg har nogen indflydelse på min faders luner?

Platov:-

Jeg skulle aldrig være rejst til Moskva.

Alexei:-

Mary vil blive dig en god kone. Jeg vil skænke hende bort til dig. Jeg behøver ikke noget legeme. Ikke engang mit eget. Men las os få mere at drikke. Kom her, Lefort. Stakkels Platov.

11. Scene

Flere og flere af gæsterne har samlet sig inde i sengen hos Zotov og Maria.

Zotov (til sin brud):-

Man kan li' at røre ved noget, der forandrer sig. Sådan er livet.

Maria (hyler op):-

Det kilder det der. Sådan vil jeg ikke røres.

Zotov:-

Når jeg rører din kind, er det for at mærke din mund. Når jeg mærker din pande, er det for at forstyrre dine små blomkålsøren. Og dine bryster rører jeg kun for deres brune øjne.

Maria:-

Du kan jo ikke se.

Zotov:-

Sovekamre ligger i mørke. Man bruger særlige øjne der.

Maria:-

Du kan få lov at gnutte mig på ryggen og give mine tæer massage. Det har vi aftalt.

Gæsterne skriger højt op, og flere kryber ind under dynen til de to i den store seng. Peter sidder nu på hovedgærdet og har plantet en støvle midt i begges ansigter.

Det går vildt til, mens Alexei ifølge med Lefort nærmer sig.

Lefort:-

Det kan du lige så godt opgive. Din far tager ikke imod besøg i øjeblikket. Hvis du vil gøre noget rigtigt fylder du bare hans glas op og forbereder hans velvilje overfor dig, når du ser ham i morgen.

Alexei:-

Fylder hans glas op? Det var en god ide. Men det er mig selv, der har behov for at tømme det.

Lefort:-

Jeg med.

De to lange borde står midt i salen. Der er strøet hø til op i knæhøjde. En lille tyk mand ride på en lille tyk hest fra den ene ende af salen til den anden. I midten sidder Kongen af Pressburg, Ramodanowskij og alle inklusiv Zar Peter selv, har under det hele behandlet ham, som om han er den virkelige Zar og hersker over hele Rusland.

Den lille tykke mand på hesten tager kun mod ordrer fra kongen og giver fyr med en pistol, hver gang Ramodanowskij ønsker at udbringe en skål eller ønsker at høre Zarens kanoner. Ind imellem hører man Zaren råbe til Ramodanowskij.

Peter:-

Deres Majestæt! Jeg synes ikke, der er flere kanoner tilbage. Skulle vi ikke – hvis I allernådigst tillader – høre om de virker endnu?

Så giver Ramodanowskij ordrer, og den lille mand fyrer sin pistol, og gæsterne drikker, og kanonerne buldrer.

Lefort (på vej hen imod bordene med alle glassene):-

Der bliver fyret flere kanonskud af ved Peters fester end ved nogen krig, jeg kan huske, vi har kæmpet i, og det er ikke få.

12. Scene

Hvor Mary Hamilton kommer ind gennem døren med blodig kjole og ledsaget af to gamle koner fra byen.

På det tidspunkt, hvor bryllupsfesten er på sit højeste, og alle gæsterne i brudekammeret boltrer sig mest løssluppet, og hvor Peter i drukkenskab står og slår om sig med stok og flasker, hvor Lefort og Alexei sikker bænkedede og skåler med Platov overfor sig, mens værten general Golovkin med skjulte øjekast betragter sceneriet, og Ramodanowskij følger Leforts haneben til Alexeis fortrolighed... i det øjeblik, under den høje larm af skud og musik og vild dans mellem gæster og dansepigerne fra Golgatha, går den store dør, hvorigennem gæsterne er ankommet, op, og ind kommer, imellem to gamle koner og efterfulgt af fire Preobraschenskovagardister med opplantede bajonetter, Mary Hamilton. Hendes kjole er blodig, hendes hænder er blodige og ansigtet hvidt som månen. De to gamle koner river hende ind midt i bryllupssalen, hvor hun synker sammen på gulvet.

Den første gamle kone:-

Nu kan det være nok! Nu er det tredje gang, hun ombringer sit barn. De første to gange holdt vi tæt, for at hun ikke skulle komme i ulykke og lide den straf, som efter vores russiske love gælder for sådanne forbrydelser. Nu er det slut med vores overbærenhed. Hun føder børn, som en anden laver latrin.

Den anden gamle kone:-

Nu er det tredje gang. De to første dræbte hun ved at binde de kære små ind i brændenælder og fodre dem med planteafkog af edder og forgift. Men nu...

Den første gamle kone:-

Da vi gik efter vand, og hele byen lå øde hen som en sejlende måne, hvor alle de, som ikke bryllupsfestede, lå i deres hellige søvn, så kom vi forbi en smøge tæt bag Pressburgs vægge, og der stod Mary Hamilton, og blodet fra hendes fødsel af et drengebarn lå omkring hendes fødder og nede ved hendes ben. Hvilket bedre bevis for hendes udåd kan man ønske sig? Hun stod og flæbede, mens hun slog det lille nyfødte barns hoved imod en hjørneste ved vejen. Hun ænsede end ikke vore råb.

Den anden gamle kone:-

Da vi nåede frem var barnet allerede dødt og hang slapt ned fra hendes hænder som et dårligt slagtet dyr.

Den første gamle kone:-

Det har sikkert ikke fået lov til at skribe en eneste gang...Hun prøvede først at slide sig væk fra os. Men så kaldte vi på fire livgardister, der i det samme gik forbi. De hjalp os med at få hende til sig selv.

Den anden gamle kone:-

Men ikke med en mine eller et ord lod hun til at fortryde, hvad hun havde gjort.

Den første gamle kone:-

Hun sagde bare: Nu kan I føre mig til brylluppet, så kan vi fejre kærligheden.

General Ramodanowskij (afbrydende):-

Hvorfor bad hun om at blive ført herhen? (Til Mary Hamilton) Kan du svare på det?

Preobraschenskovagardisterne skubber til hende med geværkolberne, men hun siger ikke en lyd.

Peter:-

Hvorfor gemte du dig ikke?

Mary (idet hun ser op på Peter):-

Hvorfor gemte I mig ikke eller slog mig ihjel?

Alexei (idet han styrter til):-

Mary, hvad har fået dig til at gøre det eneste forkerte? Du som altid tænker dig så godt om.

Der er blevet en uhyggelig stilhed. Selv gæsterne fra brudekammeret trækker ud foran, Zotov og Maria med. Med et vildt stirrende blik nærmer Platov sig fra drikkebordet. Han er klar over, at det er den brud, Peter har bestemt for ham, der nu står foran en helt anden skæbne.

Platov:-

Himmel! Der står min skæbne.

General Ramodanowskij (med forhørstone):-

Svar mig om de to gamle taler sandt. Har du ombragt dit barn, lille pige, og har du to gange tidligere...

Peter:-

Det er ikke nødvendigt at høre, hvad hun har gjort tidligere.

Den første gamle kone:-

De love, som gælder for andre, må også gælde for hende, selvom hun har sin gang ved Zarens hof og selvom...

General Ramodanowskij (afbrydende):-

Når I har bevidnet, hvad I har set, kan I godt gå igen. Vurderingen, af det I har set, skal vi tage os af.

Alexei (bøjer sig ned ved Marys side):-

Vi havde jo besluttet du og jeg, at når tiden nærmede sig, ville vi flygte. Hvordan skal du nu kunne reddes?

General Ramodanowskij:-

Erkender du dig skyldig i at have ombragt dit nyfødte barn?

Mary Hamilton nikker umærkeligt med ansigtet imod gulvet.

Peter (hans ansigt står fuld af tårer):-

Du har leget dit liv op, lille tyksak. Nu kan end ikke Vorherre selv hjælpe dig. Vi må vide, hvad kvinderne gør. Jeg ville være et skarn, om jeg kun lod loven gælde hver anden.

Mary:-

Jeg beder ikke om nåde. Jeg har ikke bedt dig om nogen ting. Du har taget selv. Og det er dig, der har taget mit liv.

Peter (skrigende):-

Skal du nu skyde skylden på mig?! Skulle det måske hellere ha' været mig?

Alexei:-

Fader, lad mig træde i Marys sted. Jeg alene har ansvaret.

Peter (rasende):-

Du! Ansvar! Vi kan ikke udskifte skyldige med syge.

Alexei:-

Jeg er ikke uskyldig. Og I er kun uskyldig, fordi ingen skyld bæres af jer. Mary, jeg vil gå i døden med dig.

Peter:-

Du bestemmer ikke over dit eget liv. Det gør jeg! Du er ikke sådan nogen hvemsomhelst, selvom du sommetider opfører dig sådan.

Lefort (til Peter):-

Måske er det ikke lige stedet for et opgør mellem far og søn, sådan som landet ligger.

Platov går frem for at redde Alexei.

Platov:-

Kom med. Vi kan ikke gøre noget ved dette her. Ingen kan.

Peter:-

Ingen kan gøre noget ved dette her. Jo, I bryllupsgæster kan gå hjem. Det er ikke tiden at fejre bryllup, når døden står i døren. (Til Mary) Du gjorde det rigtige mit barn. Du kunne være blevet en stor politiker.

General Golovkin nærmer sig. Han kender intet til sagens sammenhæng.

General Golovkin:-

Du ved, du bliver strakt på pinebænken for din skyld. Du kan ligeså godt fortælle nu alting, som det er. Hvem er faderen, hvad har du gjort med barnet? Hvad har du gjort med de to tidligere børn, og hvem var deres far?

Peter (forskrækket til Golovkin):-

I ved veldædige politidirektør, at der ikke er så meget at diskutere, og det tjener ikke hendes skæbne at fortælle om fortiden. Det er end ligeegyldigt, hvem der er far til barnet. At hun var moderen er nok. Hvis ikke faderen var med til mordet. Og det melder de to gamle ikke noget om.

General Golovkin:-

Vi går frem på en bestemt måde herre. Det har I selv en gang for alle forordnet.

Peter:-

Jeg kender alt til denne sags gang. Men Mary er hoffet kær. Så for hendes gode gerningers skyld kan I gøre hende og mig den gunst, at I ikke forlænger hendes lidelser unødigt, men straks i morgen lader skylden betale, ikke ved en levende begravelse, det er ikke værdigt for en, der kommer og altid er kommet ved hoffet. Men på skafottet. Gud være hendes arme sjæl nådig. Amen.

Mary (løfter ved disse sidste ord hovedet. Hun rejser sig op på knæ og siger til alle og ingen):-

Den lykkeligste skæbne for en fra hoffet er den hurtige død. Livet her er kun langsom mord på alt, hvad der er liv. Jeg er ikke mere bange for døden end det barn, jeg holdt i min arme i nat. Jeg vil ikke være mere bange for livet... og det behøver jeg ikke at bekymre mig om.

Peter (har trukket sig hen til Platov, der står sammen med Alexei):-

Nu må du vise, du er en mand. Gå i nat til fængslet under Preobraschenskova. Jeg skal sørge for at alle hoveddørene er åbne. Du skal så kæmpe dig igennem med Mary og flygte til Socicolatskij-klostret helt oppe ved Tundraen. Jeg skal give dig et brev med. Der er ikke så meget at vælge imellem.

Alexei:-

Hvem der nogensinde kunne leve op til din storhed, nådige og retfærdige fader. Du skaber næsten kærligheden, som kærlighed skaber mennesket, ved voldtægt om det er nødvendigt.

Peter:-

Hold dig udenfor dette, sønnike. Du er ikke gammel nok. Er der noget du ikke forstår, Platov?

Platov:-

I ved jeg nødig vil gøre noget forkert. Om jeg fanges i nat, må jeg dele skæbne med den dødsdømte?

Peter:-

Vi deler alle skæbne. Mod og flæberi har samme skæbne. Hun viser mod, som skulle græde for sin død. Du flæber, som skulle vise mod. Vis dig som en mand. Skrub af og gør som jeg siger. Selvom hun er alt for god til dig.

Platov går skræmt og vaklende ud.

Mary Hamilton føres ud af de fire livgardister.

Alexei står og græder.

Tæppe for 2. Akt.

-

3. Akt.

Handlingen finder sted i Preobraschenskovas fangekældre og torturkammer.

1. Scene.

Peter kommer ind foran tæppet iført den skønneste brudekjole. Han efterfølges af 6 syersker, der beundrende slår hænderne sammen, og nogle arbejder på slør og sløjfer, der skal fastgøres til kjolen, før den er endelig færdig. To af pigerne bærer et spejl foran Peter, så han rigtig kan se sig selv: dette groteske lattervækkende syn med den to meter høje dårligt skabte mandfolkeskikkelse iført al tænkelig kvindeligt tøj til fremhævelse af kvindelige ynder.

Peter:-

Er I sikre på, det er den smukkeste? Vis mig nogle andre modeller. Bruden har mere bryst end denne kjole giver plads til. Det husker jeg, som var hendes fosterbarn og hun min amme. Og omkring hofterne svulmer høje af en skøn form, som ville blive trængte her...

En af syerskerne:-

Vi har taget alle hensyn. Den brud Deres Majestæt har i tankerne kan lige krybe i denne kjole. Den vil klæde hende som blomsten en plante.

En anden sypige:-

Her kommer nogle andre modeller til Deres Majestæts overvejelse.

(Prægtige modeller i de skønneste rober begynder at vise sig på scenen).

Peter:-

Stop! Det er en forkert måde at præsentere dem på. Lad dem komme ind gennem døren derhenne med en pludselighed som et øjekast. Det giver den rigtige bedømmelse af, hvordan kjolen virker på øjet. Brudestykker skal ikke ha' langtidsvirkning.

Syersken:-

Men betænk også tiden Deres Majestæt. Jeg forstod, den kjole skulle bruges allerede i morgen tidlig, ja måske allerede i nat. Så er der næppe tid til at vælge om. Øjekast er upålidelige. Sjældent har man set en kjole valgt med større omhu af nogen brudgom.

Peter:-

Kæft! Jeg er ikke brudgom. Jeg vil kun hjælpe. Man kan ikke forestille sig denne kjole, når jeg går med disse store støvler, vel?!

Syersken:-

Skoene har vi syet, men dem kan vi ikke prøve på Deres Majestæt.

Peter:-

Hvor er skoene? Giv mig dem og forsvind så med jer søde piger. I har været dygtige. Jeg skal huske at belønne jer for jeres flid og mesterskab.

Syersken (idet hun stopper modeopvisningen, der er kommet i een strøm gennem døren og fulgt af Peter med naivt nysgerrige blikke):-

Her er så underskørtet...og her er skoene. Men lad mig lige knappe kjolen op i ryggen, sådan... og når så Deres Majestæt er trådt ud af kjolen, skal jeg lige lægge den sammen, så den ikke krølles.

Peter (idet han kæmper sig ud af brudekjolen og indenunder har sin forslidte korporalsuniform):-

Det er fanden til mas at være kvinde. Jeg skal kun være glad for, at Lefort ikke så mig. Han vil sende den historie rundt ved hele hoffet og latterliggøre mig.

I dette øjeblik kommer Lefort og Alexei netop ind fra venstre. Da Lefort får øje på Peter, griber han straks Alexei i armen og trækker ham bort igen.

Peter:-

Kom så væk herfra piger. Nu skal vi i gang med næste akt, og vi har ikke mange timer igen.

Pigerne går ud og medtager deres sygrejer og stoffer over armene. Tæppet går op.

2. Scene.

Vi ser fangekældrene under Preobraschenskova foran os. Til højre ligger torturkammeret, hvor Alexeis venner bliver strakt over en sagte ild, mens de vånder sig og udstøder høje klageråb. Bødlerne går som djævelske plageånder rundt imellem dem, og en sortklædt herre med papir og en lang gåsefjer lytter til deres mumlende bønner for ind imellem at opfange tilståelser, selvom der måske ikke er noget at tilstå, men løfter om tilståelser der for et kort øjeblik kan lette deres pinsler. Foran på scenen og til venstre ligger fangehullet, hvor Mary Hamilton ligger under månelysset fra det lille tilgitrede vindue.

Peter kommer listende på strømpesokker...med støvlerne i sin ene kæmpemæssige næve og den lette brudekjole i den anden, samtidig med at han i denne hånd bærer på sin uundværlige sorte kølle, som er hans kæreste forsvars- og angrebsvåben. En fangevogter lukker ham ind, og han gør med fagter tegn hen imod den sammensunkne Mary.

Peter:-

Pys, pys. Lille tykke. Her kommer din befrier til dig. Vågn nu op, lille solblomst. Nu skal du ikke græde mere.

Mary (idet hun løfter hovedet og får øje på Peter og rejser sig op i siddende stilling med et spørgende udtryk i ansigtet):-

Du her?

Peter:-

Nu skal du ikke græde mere, lille Marymis. Jeg fik så ondt af dig i dag, det vil sige i nat, da vi alle festede, og du stod helt alene med din ulykke. Som jeg kender det selv. Se her.

Mary:-

Hvordan kan du komme her? Jeg er jo allerede død.

Peter:-

Jeg kan komme, hvor jeg vil. Se nu her, siger jeg jo. Se her. Den kjole er din brudekjole. Den skal du bære i morgen.

Mary:-

Vil det behage Deres Majestæt, at jeg bærer en brudekjole.

Peter:-

Hør nu, hvad jeg har ordnet for dig: I nat vil du blive befriet af den unge ingeniør Platov, som jeg har udpeget til at gifte sig med dig...

Mary (med et lille skrig af fortvivlelse):-

Gifte sig med mig. Du ved vist ikke, hvordan dine bødler har tilredt mig. Jeg skal ikke giftes med nogen. Jeg har allerede taget afsked med livet.

Peter:-

Mine bødler? Hvad har de gjort? Jeg har udtrykkelig bedt om, at du ikke skulle underkastes tortur.

Mary:-

Ja, eftersom jeg lige har født, var der da også grænser for deres uhumskheder. Men jeg håber, de betaler dig for at tilfredsstille deres lyster på os ulykkelige.

Peter:-

De får deres gode betaling. Og jeg vil helst betale mest for, at der slet ingen var.

Mary:-

Du lyder så sød, når du siger sådan noget. Men det behøver du ikke længere og slet ikke her, hvor du trives bedre end nogen.

Peter:-

Din stilling er ikke til at diskutere med mig, Mary.

Mary:-

Jeg er for længst forbi det punkt, hvor du kan nå mig. Du prøver bare med en løgn at skjule din egen skyld, som du ved vi andre føler, men som vi ved, du ikke kender selv.

Peter:-

Du tror ikke på, at du vil blive befriet?

Mary:-

Hvis det ikke er rigtigt, må du ikke give mig et falsk håb. Det er den mest grusomme og raffinerede tortur, du kan benytte overfor mig.

Peter:-

Det er rigtigt. Hvorfor tror du, jeg vil ulejlige mange mennesker med at sy dig en bryllupskjole.

Mary:-

Et af dine hundrede luner.

Peter:-

Lad os nu tale roligt sammen. Hvis den mand, jeg har udset til dig, ikke når frem i nat og befrier dig, så vil han stå ved skafottet i morgen, når bødlen kommer med dig. Med et nik vil jeg betyde bødlen i sidste øjeblik, at den udvalgte mand vil indestå for dig...

Mary:-

Jamen hvortil alt det teater. Hvis du mener det alvorligt, kunne du jo bare tage mig ud nu.

Peter:-

Det ved du godt. Der er regler, der skal overholdes. Det skal ikke være sådan i Rusland, at enhver kvinde tror, hun bare kan aflive det barn, som Rusland har brug for mere end mad. Du er ikke skyldfri. Og du skal ikke spørge mig, hvorfor jeg lader mit gode hjerte...

Mary (afbrydende):-

Åh pus, pus.

Peter:-

Jeg vil prøve din brudekjole på dig.

Mary:-

Kan du i så sørgelig en nat virkelig rumme interesse for modeopvisning?

Peter:-

Hvem har givet dig de blå mærker?

Mary:-

Mine brystvorter er brændemærkede til din orientering.

Peter:-

Måske skulle du selv tage den bryllupskjole på senere, når jeg er gået.

Mary:-

Du kunne også lade mig prøve den på dig. Du kan jo så godt lide at blive kælet for som et lille barn og blive klædt på af Moar...

Peter:-

Synes du det er tiden...

Mary:-

Hvorfor ikke? Kan vi finde et bedre sted at lege blindebuk for sidste gang?

Peter:-

Jeg vil gerne se dig i den brudekjole. Selv i din ulykke er du smuk, ja i øjnene smukkere...jeg tør slet ikke tænke på, hvad de sataner har gjort ved din dejlige krop. Hvem gjorde det?

Mary:-

Tror du, man lægger mærke til sådant. Lad mig prøve skoene. Hvor er de dejlige. Du skulle drikke vin af disse sko i morgen. (Hun tænker sig sørgmodigt tilbage) Vi frister skæbnen, og den mand du har udpeget til mig, hvordan kan du tro, han vil være i stand til at befri mig herfra. Det vil kun du være i stand til.

Peter:-

Sssh, jeg har befålet, at alle døre holdes åbne.

Mary lægge sine arme om Peters hals og kysser ham inderligt.

Peter:-

Prøv så den kjole også.

Mary:-

Klæder du mig af?

Peter klæder Mary i kjolen, men hun kommer dårligt op at stå... vi ser hende ikke rigtigt i det fulde skrud, for det er nærmest indtrykket, at de to ligger i høet og iklæder sig selv det tøj, som ægtefæller klæder sig i, når de affører sig brudedragten.

3. Scene

Forhørsdommeren med en torteret fange foran sig bag i scenen.

Forhørsdommeren:-

Nå, hvad har du så at berette? Du ved vi bare skruer mere op, hvis du gjorde forsøg på at unddrage dig din velfortjente tortur ved at love tilståelser.

Fangen:-

Men jeg ved ikke, om det betyder noget. Jeg har bare hørt Alexei sige, at han ville have kastet alle de fremmede ud af Rusland, hvis han havde været Zar.

Forhørsdommeren:-

Hmmm – det kan vi ikke bruge til noget.

Fangen:-

Der var bojarer, der lovede ham, at de gerne ville hjælpe ham.

Forhørsdommeren:-

Hvor og hvornår var det? Hvilke bojarer taler du om?

Fangen:-

Jeg kan ikke huske mere.

Forhørsdommeren:-

Så må du ind og tage solbad lidt igen, min søn.

Fangen føres skrigende bort.

4. Scene

Peter og Mary ligger ved hinandens side i halmen, der er strøet ud på cellens gulv.

Mary:-

Hvis nu dine planer med mig ikke skulle lykkes... eller du måske inderst inde i det mærkelige sind har andre planer end du har ladet mig forstå, vil du så ikke tænke på din søn, når jeg er død. Han elsker dig ulykkeligt. Hans største sorg er, at han ikke kan leve op til dine forventninger. Han har andre evner, som du ikke forstår.

Peter:-

Er det ikke nok for dig, at jeg prøver at redde dig? Vi skal ikke blande den slapsvans ind i det her! Tænk, om det havde været ham, der skulle befri dig i nat! Så var I begge døde som sild.

Mary:-

For min skyld, hvis der er et lille hjerte tilbage i dig, det barnehjerte som jeg ved findes et eller andet sted, det som gør dine grusomheder til en leg, hvis omfang du ikke forstår...

Peter (afbrydende):-

Går du i rette med din Zar?

Mary:-

Du behøver ikke spille Zar i sengen eller hos din pige. Og jeg har ikke tid til lange forberedelser eller undersøgelser af dit humør. Alexei er der trofast. Det er andre, der vil lokke ham til at vende sig mod dig. De vil hellere ha' en svagere mand.

Peter:-

Rusland er svag. Det ved guderne. Sentimental og religiøs og svag. De behøver en stærk.

Mary:-

Jeg har elsket Alexei uden fysisk kærlighed. Du vil gøre ham fysisk. Du forstår ham ikke. Men lov mig, du ikke behandler ham, som enhver anden af hans slags. Han er din søn og elsker dig.

Peter:-

Det er smukt, du prøver at redde en andens liv, mens du selv står med en fod på skafottets trappe.

Mary:-

Men du sagde jo netop...

Peter:-

Ja, ja, du vil blive befriet. Klæd dig nu bare fint på, så skal du se. Din redningsmand kommer snart. (Peter ser sig omkring og rækker ud efter sin sorte kølle. Han trækker sine støvler på).

Mary:-

Hvor skal vi tage hen?

Peter:-

Jeg har skrevet et brev, I skal tage med til et kloster nordpå. Der kan I holde jer skjult de næste år og passe dit b...

Mary:-

Det var altså noget, du planlagde, før jeg fødte dit barn.

Peter:-

Det var ikke mit barn. Jeg ville bare hjælpe dig. Og jeg ville have dig væk fra Alexei, der ikke var noget godt selskab for dig, så lidt som for mig.

Mary:-

Hvor er du kær! Er du sikker på, du ville have sørget for mig, hvis du vidste, hvilken skæbne dit barn...

Peter:-

Det er ikke mit barn! Mit barn er Rusland.

Mary:-

Ja, og du er Ruslands pattebarn, lige meget hvor stærk du gør dig.

Peter (får sit sindssyge blik i øjnene og skriger):-

Hvis du ikke tier trækker jeg dig selv ind på pinebænken, og får dig på andre tanker. Jeg trækker dine tænder ud!

Mary:-

Nu kender jeg dig igen. Nu er dine tømmermænd slut. Nu trænger du bare til at drikke mere blod. Vil du ikke godt gå nu. Jeg vil foretrække andre bødler.

Peter:-

Du skulle ha' tærsk, så du spytter på min hjælp.

Den psykiatriske patient Peter er midt i et anfald og langer ud mod Mary og raser imod døren til cellen.

5. Scene

Idet Peter løber ud, og Mary igen synker sammen på sit leje, kommer Platov til syne forsigtigt listende i den anden ende af scenen. Peter opdager ham straks og tager et stærkere greb om sin kæp.

Platov:-

Jeg har været ved at dø af skræk. Hvor er det godt, I selv er her. Så føler jeg mig mere rolig. (Han knæler og kysser gulvet foran Peters fod).

Peter (formel):-

Hvad laver du her?

Platov:-

Det ved I da godt! I har jo selv instrueret mig.

Peter (råbende højt og endnu ophidset):-

Er du fængslet? Her opholder sig kun fanger og forrædere imod staten.

Platov:-

Men husker I da ikke i nat. I bad mig selv komme herhen i nat for at befri...

Peter:-

Du gør dig til herre over loven?! Er du blevet fangekammerets Zar? (Peter råber højt og et par fangevogtere dukker op).

Platov (idet han med rædsel opdager fangevogterne, og ser sig afsløret):-

Jeg ville jo netop holdes udenfor. Det var jo jer...

Peter (idet fangevogterne nærmer sig Platov):-

Skal du nu drage mig ind i det her.

(Peter farer løs på Platov og slår ham ned med sin tykke kæp. Han bliver ved med at slå og slå som en rasende, og det blodige afsjælede legeme løfter han til sidst op i sine arme, mens han vildt hylende bærer dit ind i torturkammeret og kyler det direkte på den åbne ild).

Alle bødler, forhørsdommeren og fangevogterne viger tilbage i rædsel. Selv da Platovs lig ligger over ilden hører Peters hidsige hyl og slag ikke op. Gnisterne fyger. Peter vender sig og ser den bylt, Platov har tabt på gulvet. Han åbner den og hælder indholdet ud. Det er brød og tøj. Mad til flugten.

Peter forlader scenen og forhørsdommeren og plageånderne vender tilbage til deres bøddeltjeneste diskuterende og gestikulerende. Peter opleves i hele denne scene som en sindssyg psykopat i et anfald uden grænser, logik eller menneskeforstand.

4. Akt.

1. Scene.

Et forhæng trækkes for fængslets rædsler fra venstre mod højre. Det er et sætstykke med vinduer og forestiller væggen i et lille kammer.

Lefort og Alexei træder ind. Alexei går og læser højt af Shakespeare.

Lefort:-

Tænk om den engelskmand havde levet i Rusland i dag.

Alexei:-

Ja, så havde han gjort Rusland større og min højtelskede fader noget mindre... Han ville aldrig få tid til at skrive om andre. Eller ville han gøre Rusland mindre og min far større. Det er spørgsmålet.

Lefort:-

Men sindssyge ville blive en følge af at følge sindssyge, som sundhed...

Alexei:-

...vil blive sund af at følge sundhed bla bla banalicus. Vi har intet teater her i Rusland. Vi har kun virkelighed.

Lefort:-

Spørgsmålet er så, om vi overhovedet behøver et teater.

Alexei:-

Nu ligge min elskede veninde Mary i fangehullet i Preobraschenskova og venter på sin bøddel i morgen tidlig...(Ser ud igennem vinduet) Ja, om et øjeblik står solen op kun for at blive slukket igen...For du tror vel ikke et øjeblik min far vil tillade Platov at redde den ulykkelige. Det var kun et lune for at gøre kål på Platov også. Det kunne enhver da forstå, der kender ham.

Lefort:-

Han har sine luner. Men man kan ikke lege stærk mand uden ofre.

Alexei:-

Holder du med om det? Ikke være stærk uden ofre?

Lefort:-

Kan du forestille dig et Rusland uden din far?

Alexei:-

Alt det, som han gør, kunne gøres på en anden måde. Og det som ikke kunne gøres på en anden måde, behøvede man ikke gøre. Eller hvad? Hvad synes du? Og er der ikke flere glas i Rusland? Ingen glemsel, mer?

Lefort:-

Lad os sætte, du var ham... og han ikke nødvendigvis var dig... hvad ville du så gøre? Lad nu mig være din skriver, så kan du diktere mig. Her har du...

Alexei:-

Du ved godt, jeg behøver ingen skrivere. Det klarer jeg selv. Men far kan hverken læse eller skrive. Det er det første. Før jeg var syv år, havde jeg læst hele Byzants historie, før jeg var fem, havde jeg læst Bibelen fem gange. Det er håbløst at sammenligne så store forskelle.

Lefort:-

Tror du Rusland havde haft bedre af, at din far havde læst Bibelen 50 gange?

Dine venner ligger på pinebænken. En dag bliver det måske din tur.

Du kan ikke li' din fars Rusland. Og det er der mange landsmænd, der ikke kan. Hvad nu hvis de beder dig...

Alexei:-

Det har de prøvet. Og jeg har bare sagt, at jeg ville være ude af landet, hvis de forsøgte noget...

Lefort:-

Planlægger du at rejse bort?

Alexei:-

Ikke før jeg får et signal. Men rejsen er fuldt planlagt, og der står heste til mig hele vejen til... sig mig, hvorfor spørger du? Du er min fars bedste ven. Hvem har bedt dig...

Lefort:-

Pjat. Jeg er din bedste ven som din faders og vil kun, at alt skal gå godt for Rusland, som er mit andet fædreland, siden jeg var helt ung. Du kan stole på mig. Hvornår rejser du?

Alexei (formel og mistænksom):-

Jeg ville helst blive. Og jeg vil ikke have noget med nogen at gøre, der ikke støtter min far. Og så er jeg i øvrigt bange for de med to fædrelande.

Lefort:-

Hvorfor så overhovedet planer om at rejse?

Alexei:-

Forstår du da ikke? Jeg er bange. Kun en tåbe frygter ikke Zaren. Han myrder med koldt blod. Se til Mary.

Lefort:-

Det er noget andet. Hun har forbrudt sit liv og de helligste love til enhver tid. Selv du måtte dømme hende til døden. Zaren er kun retfærdig. Hun har levet sit eget liv for egen hånd. Hendes liv er taget for egen hånd.

Alexei:-

Ja, havde hun nået det, havde hun gjort det. Men skulle jeg måske kunne dømme min far... Han kan derimod dømme mig. Og han er godt på vej.

Kunne du ikke, kære Lefort, ind imellem snakke med min far og få ham til at tilgive mig.

Lefort:-

Så må der jo være noget at tilgive.

Alexei:-

At jeg elsker andre dyder end han... og har andre laster. Sig jeg helst gik i kloster. Kunne du ikke foreslå det vilde dyr den løsning på mine vegne?

Lefort:-

Ja, så skulle du se mig død som en sild på et øjeblik. Grunden til, at jeg lever endnu, er, at han aldrig ville høre sådan noget sludder fra min mund.

Alexei:-

Hvis bare Mary havde født sit barn. Så kunne han kalde det sit barnebarn, og vi kunne håbe... ak, det er jo for sent. Men så ville han lade mig gå i kloster. Det kunne ikke gå stærkt nok for ham.

Lefort:-

Vov ikke at sige, det er din fars barn. Det er der dødsstraf for. Det ved du. Du tvinger ham. Hvad han gør, er han tvunget til. Alt, hvad han har gjort, gør og vil gøre, er han tvunget til.

Alexei:-

Pjat med dig. Han har lallende delirium i alt, hvad han gør. Selv det gode. Selv det med Mary og Platov.

Lefort:-

Hvorfor er du så ikke kommet til mig for længe siden? Sig mig, hvem skulle hjælpe dig med rejsen?

Alexei (leende):-

Du skal se, det var nok Zaren selv. Eller det hemmelige politi med general Ramodanowskij i spidsen.

Alexei går frem på scenen og ser sig om.

Alexei:-

Se nu står dagningen for døren.

Lefort:-

Ja, dette er en af de nætter, hvor dagen ikke sover.

Alexei:-

Dagningen...daggryet...Min englænder skriver om daggryet, daggryet, der vækker to elskende. Kender du det?

Alexei bladrer i sin bog...læser mumlende her...og der...Så finder han Romeo og Julies 3. Akt, 5. Scene, hvor de begge lytter efter det lysende truende daggry.

Alexei går helt frem og læser hele scenen efter bogen:

Julie:-

Går du nu? Det er endnu ikke dag:

det der var nattergalen, ikke lærken

som traf dit letopskræmte øre.

Den synger hver nat i mandeltræet

tro mig, min elskede, det var nattergalen.

Romeo:-

Nej, det var lærken, morgengryets herold

ej nattergalen: se hvilke røde skygger af lys

som kanter de blege skyer i øst.

Se nattens lys er brændt ned og dagen

står allerede glad på tå i bjergtoppens dis

går jeg ikke nu, bliver jeg tilbage og dør.

Julie:-

Det lys er ikke dag, det ved jeg:

det er en meteor, som solen sender

som en fakkel foran dig i nat

så den kan lyse for dig på din vej til Mantua

Derfor: Bliv! Det er endnu ikke tid at gå.

Romeo:-

Så lad mig blive fanget, lad dem dræbe mig

jeg er tilfreds, hvis du vil ha det sådan.

Lad dette grå ikke være daggry

men bare en refleks af Cynthias blege pande;

ej heller er det lærkens triller som slår

mod himlen – jeg har mere lyst til

at blive her end viljekraft til at gå:

Velkommen død, når nu Julie synes så

Kom, elskede, dagen er endnu ikke begyndt at gry.

Julie:-

Jo! Jo vist – forsvind! Du må flygte

Jo! Det er lærken som synger

disse mislyde og falske toner.

Man priser lærkens fløjtetriller, men nej

den driver dig bare til at forlade mig.

Det siges, at lærken og den lede padde
har byttet øjne – ak, at de også har byttet stemme!

Dens stemme skræmmer dig bort fra mig
jager dagen op, så den kan forjage dig.

Gå nu din vej, det lysner som du ser.

Romeo:-

Og vore sorger mørkner mer og mer.

Lefort:-

Det er underholdende. Men det er ikke netop morsomt. Teater skal være morsomt efter min smag.

Alexei:-

Morsomt! Er du klar over, at vi vader rundt i Getsemane Have?

Tæppet går op til sceneskift.

2. Scene.

Morgenlyset spiller i gården udenfor Preobraschenskovas fængsel. Et højt skafot står opstillet med en trappe, der fører op til den udøvende magt. Så højt er skafottet, så lav scenen, så man ikke ser det øverste trin.

Der står en række Strelitzergardister med opplantede bajonetter omkring skafottet. Tilskuere trækker ind og følger nysgerrigt, hvad der skal ske.

Bøddelen står med sin store bladøkse mellem de skråtstillede ben. Ved hans side 3 medhjælpere, der ligesom deres høje chef, døden selv, har læderkutter trukket over deres hoveder. Den ene af de 3 medhjælpere er umiskendeligt Peter selv, der står og fumler med sin sorte kutte.

Menchikow og Ramodanowskij kommer ind. Ramodanowskij bærer hvide handsker. Op fra kælderen bagtil kommer Strelitzergardister førende imellem sig Mary Hamilton, skønt klædt i sin smukke brudekjole. Hun nærmest vakler ved synet af skafottet.

Alexei og Lefort kommer ind, men står på afstand af det hele. Alexei bærer stadig sin bog i hænderne.

Mary Hamilton ser sig omkring, søgende. Hun ser hverken Platov eller Zar Peter.

Zaren tager sin kutte af og går den skønne i møde.

Peter:-

Mit kære barn. Du har aldrig været smukkere. Men så blegnæbbet du er. Skulle vi ikke finde lidt rødbedesaft til at male dine kinder lidt friskere? De plejer jo at svulme som rosenblomster.

Mary:-

Peter, der kom ingen...

Peter:-

Der skal komme. Hav kun trygt tillid til mig. Du skal ikke være bange. Jeg har givet besked til mestermanden. Han ved, hvad han skal gøre. Giv dig trygt i hans hænder.

En præst går hen til Mary og bereder hende til døden. Den høje krave på hendes hvide brudekjole begynder en af bøddelens medhjælpere samtidig at skære af hendes kjole, så hendes nøgne hals står ubeskyttet og knejsende.

Præsten:-

Gud vil tilgive det, menneskene ikke formår, om du blot vil angre dit liv.

Mary (ser sig stadig ulykkeligt omkring. Hun får øje på Alexei):-

Farvel Alexei. Bed for mig.

Peter:-

Nu skal du bare vente endnu en lille stund, så er alle dine bekymringer slut. Bagved slottet holder en vogn...

Mary:-

Står der ikke en kiste på vognen...og en lille kasse til mit hoved? Har du betænkt en æske til den fine kjole, du kom med i nat?

Peter:-

Der sidder en mand på bukken klar til at køre dig væk. Men for eksemplets skyld må vi lade som om du...som alle andre...må lide straf for din brøde.

Præsten:-

Gud straffer ikke. Han tilgiver.

Mary:-

Tilgiv mig. Jeg tror mere på Gud end på Zarens løfter.

Peter:-

Hvorfor skulle jeg svigte dig.

Alexei:-

Jeg følger efter dig, Mary! Vent kun på mig. Vi skal snart mødes et sted, hvor ingen kan røre os. Der kan vi leve sammen i al evighed.

Lefort tager Alexeis arm, for at han skal falde til ro. Ramodanowskij følger dem begge med øjnene. Så går Ramodanowskij hen til Mary. Det er som skubber han Peter tilside.

Ramodanowskij:-

Er du beredt til døden, mit barn?

Mary:-

Jeg er allerede død. Gør med mig, hvad I vil.

Peter giver bødlen et tegn, som Mary bemærker.

Mary:-

Så er det sandt du har en aftale med mestermanden?

Peter:-

Gå trygt op med ham.

Mary går med vaklende fod op ad trappen. Foran hende går bødlen med sin økse, bag hende følger hans medhjælper. Peter følger dem alle med øjnene. Alles blikke er vendt mod skafottet, hvor blokken, som Mary skal hvile sit hoved på, ikke ses. Men trommehvirvler lyder og med et rædselsvækkende hug, der høres i den fjerneste krog af teatret skiller bødlen Marys hoved fra kroppen, og hovedet falder blodigt rædselsfuldt ned foran Peters fødder. Et gys går igennem mængden.

Peter bøjer sig og tager hovedet op. Han tørrer blodet af omkring munden. Og han kysser hendes mund. Så kaster han hovedet hen for fødderne af Alexei.

Far og søn ser længe på hinanden.

3. Scene

Peter (råbende):-

Plejer man ikke i Rusland at lade kanonerne lyde, når kongelige fødes og dør? Er det ikke den måde, vi plejer at fortælle Moskva om, hvad der foregår af vigtige statsbegivenheder. Skyd hele formiddagen, så længe vi har krudt. Skyd hele formiddagen og eftermiddagen. Skyd hele natten med.

Scenen skifter til en imponerende indretning til at foranstalte et festfyrværkeri, alt imens kanonerne buldrer over hele teatret.

Fyrværkeriet er følgende:

Først antændes (neon og elektronik) to søjler med kongekroner, der brænder med blå, grønne og lyserøde flammer. Da de har brændt et stykke tid, træder en flammende løve frem og knækker den ene søjle, så dens krone falder brændende til jorden. Da løven nærmer sig den anden søjle, kommer en ørn flyvende og styrter sig over løven. Ørnen sender en raket imod løven, som springer i mange stykker. Søjlen forbliver uskadt, og ilden dør hen. (Da der er tale om et autentisk fyrværkeri, Peter foranstaltede om end i anden så dog tilsvarende anledning, må man forvente, at man med de hjælpemidler, vi har i dag, kan lave på teatret i slutningen af det tyvende århundrede, hvad man kunne overkomme i Moskva i 1700-tallet).

4. Scene

Under denne scene, dette fyrværkeri, bliver Marys lig, til dyster salmesang, båret tværs over scenen på en bære fulgt af bojarer. Man hører næppe salmesangen for kanonskuddene, der buldrer i et væk.

Efter Peter i manisk ophidselse har antændt og arbejdet som en besat med sit fyrværkeri og sine fyrværkerimaskiner synker han udmattet sammen på en lille afsats, mens fyrværkeriet sprutter og lyner i de forenede Neon og elektronikselskabers Aktieselskaber.

Den afsindige, som vi husker fra 1. Akt, kommer ind og ser det betagende skue. Hun bærer en spand vand i hver hånd. Hun står himmelfalden.

Den afsindige:-

Vand er silke. Jeg bader i silke. Silke er mit tøj. Zaren er optændt af vand. De bløde flammer slikker sig igennem ham. En flod af silke er mit Rusland med en tør regn af gråd og tårer og tøj af vand. Gud velsigne mine børn.

Hun får øje på den ubevægelige Peter, der sidder med ansigtet begravet i sine hænder. Hun stiller stille den ene spand fra sig, men går med den anden hen imod Peter. Så siger hun:

Den afsindige:-

Selvhersker. Guds indsatte hersker over det hellige russiske folk og land. Du er et stort dumt svin, Lillefar.

(Hun smider med uventet pludselighed spandens indhold af vand over hovedet på Peter).

Peter Den Store...Drukårs!

To livgardister bevæbnet til tænderne kommer ind og stiller sig på hver sin side af den gamle. Mens tæppet falder.

SLUT